

HALLSBERGS
KOMMUN

Folkasboskolan

Kvalitetsplan 23/24

Folkasboskolan

Innehållsförteckning

1	Grundskola, förskoleklass & fritidshem	3
2	Förutsättningar	5
3	Resultat	6
3.1	Uppföljning av tidigare års kvalitetsplan	6
3.2	Årets kunskapsresultat i siffror	7
3.3	Enkätresultat förskoleklass, grundskola och fritidshem.....	15
3.4	Undervisningens kvalitet	26
3.5	Personalens arbetsmiljö	34
3.6	Närvaroarbete	35
4	Identifiera och precisera problem kopplade till måluppfyllelse	38
4.1	Identifiera och precisera problem kopplade till resultat och måluppfyllelse.....	38
5	Analys av orsaker till varje prioriterat problem.....	39
6	Identifierade utvecklingsområden och planerade insatser	42

Bilagor

Bilaga 1: Lista över kompletterande planer till kvalitetsplanen

Bilaga 2: Undervisningsprocessen åk 4-9,

Bilaga 3: Vision 2022

Bilaga 4: skolans-arbete-for-att-sakerstalla-studiero

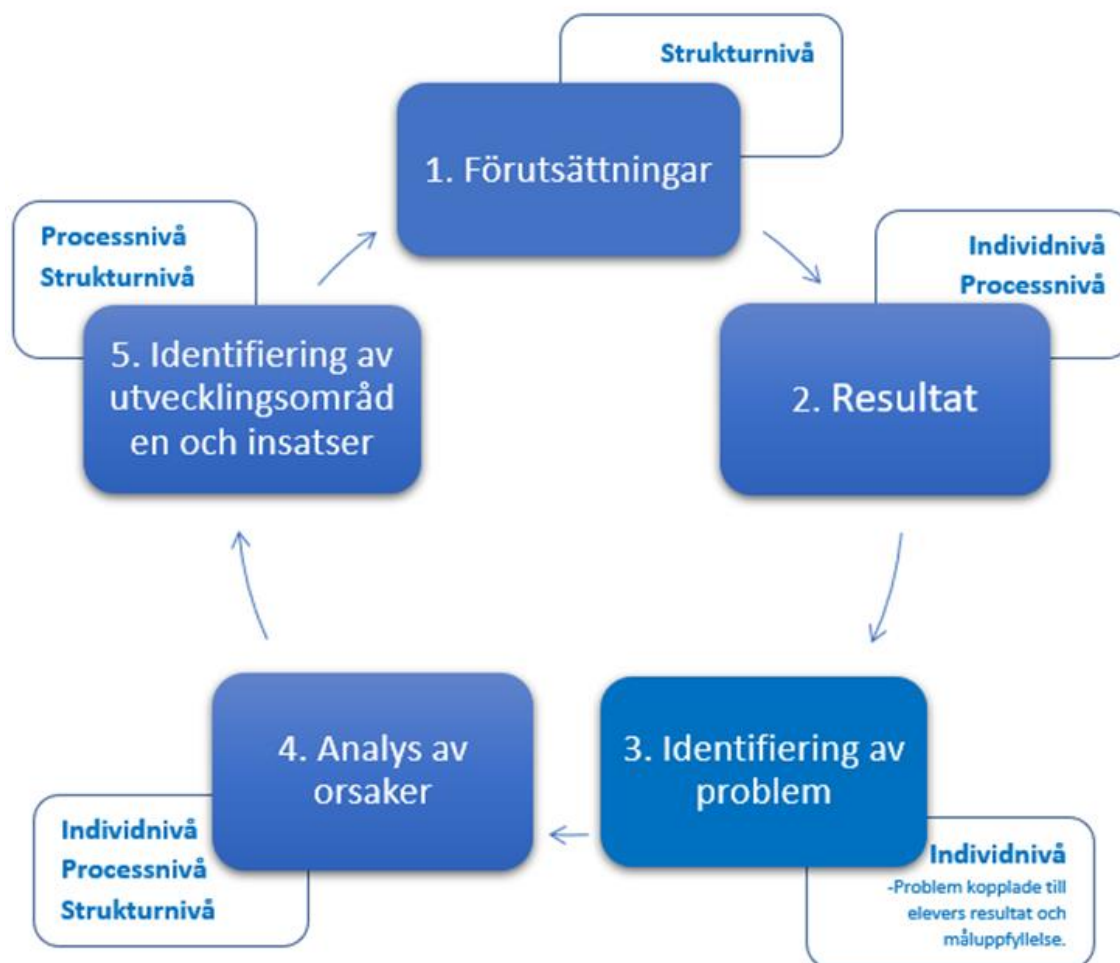
1 Grundskola, förskoleklass & fritidshem

Under läsåret 21/22 har bildningsförvaltningen i Hallsbergs kommun reviderat strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet där kvalitetsplanen utgör en del. Syftet med förändringen är att ytterligare kvalitetssäkra vårt förvaltningsgemensamma arbete med utgångspunkt i de nationella målen och med tydlig koppling till beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Planen synliggör arbetet med relevanta insatser som ska höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten.

Kvalitetsplanen ersätter tidigare års kvalitetsredovisning och verksamhetsplan.

Verksamheternas kvalitetsplaner färdigställs senast i juni och den förvaltningsövergripande i september. Som komplement till kvalitetsplanen finns ett antal förvaltningsövergripande planer, rutiner och riktlinjer, se bilaga 1.

Kvalitetsplanens utformning grundar sig på Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete samt Skolverkets stöd för nulägesanalys. Den innehåller de fem stegen förutsättningar, resultat, identifiering av problem, analys av orsaker och identifiering av utvecklingsområden och insatser.

Individnivå – elevers resultat, målluppfyllelse och förutsättningar.

Processnivå – undervisning och andra arbetsprocesser.

Strukturnivå – organisation, styrning och ledning på olika nivåer.

2 Förutsättningar

Folkasboskolan har cirka 360 elever från förskoleklassen till årskurs 9, varje årskurs innehåller 2 klasser. Elever från Sköllersta skola kommer till oss till årskurs 7. Skolan är organiserad i tre arbetslag: F - 3, 4 - 6 samt 7 - 9. Pedagogerna i skolans fritidshem ingår i arbetslag F-3. Varje arbetslag har en utvecklingsledare som tillhör skolans ledningsgrupp tillsammans med rektor och biträdande rektor.

På fritidshemmet arbetar 5 personal varav 2 har behörighet.

På F-3 arbetar 7 pedagoger varav alla är behöriga.

På 4-6 arbetar 8 pedagoger varav 7 är behöriga.

På 7-9 arbetar 15 pedagoger varav 12 är behöriga.

Elevhälsan på skolan består av 2 specialpedagoger/speciallärare, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare (40%), kurator (75%), skolpsykolog, rektor och biträdande rektor.

Folkasboskolan har 1 förstelärare kopplad mot digitalisering.

Skolans bibliotek bemannas av en bibliotekarie två förmiddagar i veckan

Övrig personal, skolan har under året anlitat 4 resurspedagoger. Skolan har en skolvärd anställd som driver skolans café.

Antal elever per pedagog är cirka. 11.

Asylsökande elever kommer till Folkasboskolan då Migrationsverket har boenden på orten.

3 Resultat

3.1 Uppföljning av tidigare års kvalitetsplan

1. Elevdelaktighet - var fjärde elev (åk 4-9) känner att de inte har någon möjlighet till att vara med och påverka sin undervisning.
2. Att utmana eleven utifrån dennes kunskapsnivå - var fjärde elev tycker inte att de blir tillräckligt utmanade utifrån deras kunskapsnivå.
3. Studiero - var femte elev upplever att de inte får studiero i klassrummet.
4. Ledarskapet i klassrummet - Ovanstående punkter påverkas av ledarskapet i klassrummet. Ett effektivt ledarskap i klassrummet skapar goda förutsättningar för undervisning, utveckling och lärande. Genom att arbeta med tydlighet, trygghet och goda relationer till eleverna leder detta till en bra lärandemiljö och möjligheten till ökad måluppfyllelse.

Uppföljning

Under läsåret har pedagoger och ledning arbetat aktivt för att utveckla samtliga identifierade utvecklingsområden utifrån förra läsårets kvalitetsplan.

1. Elevdelaktighet

För att öka elevdelaktigheten har pedagogerna arbetat utifrån "undervisningsprocessen" som är en kommungemensam mall. Mallens syfte är att öka likvärdigheten mellan kommunens skolor samt ge vägledning i hur den pedagogiska planeringen kan skapas tillsammans med eleverna. Implementeringen av mallen kommer att fortsätta även under kommande läsår.

Genom SKUA-arbetet har pedagogerna fått ökad kompetens kring ett mer språkutvecklande arbetssätt, vilket synliggörs i pedagogernas resultat- och undervisningsanalyser där de själva beskriver hur de arbetat med till exempel cirkelmodellen. Pedagogerna har även fått möjlighet att utveckla sin kompetens kring elevernas delaktighet genom en föreläsning av Jonas Nilsson (Den förtroendefulla pedagogen och ledarskapet i klassrummet) samt deltagande i en workshop tillsammans med eleverna.

En annan planerad insats för ökad elevdelaktighet och relationsbyggande var "likvärdig skolstart" som innebar att viss undervisning lades åt sidan under de två första skolveckorna i alla stadier, för att vika de två först veckorna till arbete med värdegrund och tillsammansarbete, vilket pedagogerna upplevde gav önskat resultat, dock behöver vi vara medvetna om att schemabrytande dagar/aktiviteter kan bli svåra för vissa elever och då behöver vi ha detta i åtanke i planeringsfasen.

2. Att utmana eleven utifrån dennes kunskapsnivå

Arbetat med att utmana varje elev utifrån dennes kunskapsnivå är ett område som visar sig vara det mest utmanade för pedagogerna. Flera pedagoger beskriver i sina analyser att de ser svårigheter i att eleverna befinner sig på så många olika nivåer, så att undervisningen upplevs svår att anpassa och utmana.

Efter en ny analys av elevsvaren utifrån Skolinspektionens enkät "skolans arbete för att säkerställa studiero" rektorerna genomförde i år igen, visar även dem att flera elever

fortfarande upplever att de inte blir utmanade utifrån sin kunskapsnivå.

De planerade insatserna som genomförts för att öka detta har varit implementeringen av undervisningsprocessen, SKUA-arbetet och ett arbete kring genomförande av prognoser av elevernas måluppfyllelse minst två gånger per termin, för att säkerställa att alla elever tidigt kan utmanas utifrån sin kunskapsnivå. Detta arbete kommer också att fortlöpa under kommande läsår.

3. Studiero

För ökad studiero har arbetet med skolans vision och värdeord varit centrala innehåll. Den likvärdiga skolstarten som även var en insats för att öka elevernas delaktighet har även den bidragit till ökad studiero bland eleverna. Skolans värdeord är TORA (Trygghet, Omtanke, Respekt, Ansvar, och dessa arbetas det extra mycket med vid terminsstart. Eleverna har fått genomföra workshops kring värdeorden samt arbetet gediget med både trivsel- och ordningsregler. Dock är arbetet med studiero en ständigt pågående process.

En annan planerad insats var att öka trygghetsteamets förebyggande och främjande arbete genom att tillgodose dem mer tid samt struktur. Genom trygghetsteamets utvärdering har arbetet kring elevärenden varit framgångsrikt, då både uppföljning och tillsammansarbete kring ärendena har ökat. Dock finns det fortfarande förbättringspotential, då trygghetsteamet önskar mer tid tillsammans samt utveckla det främjande och förebyggande arbetet. Andra aktiviteter för att främja studiero har varit förtydligande av mentorsuppdraget samt införande av mentorstid, dvs att 10 minuter läggs varje morgon för alla elever på 7 - 9 för att gå igenom dagen och annan eventuell information; till exempel vilka som är frånvarande samt vilka som vikarierar. Effekterna av mentorstiden har gett ett blandat resultat, då flera elever uttryckt att tiden känts meningslös och valt att inte delta på mentorstiden. Dock ser både ledning och pedagoger en vinst i att hålla fast vid mentorstiden.

4. Ledarskapet i klassrummet

Alla de planerade insatser som genomförts under läsåret har en tydlig koppling till ledarskapet i klassrummet. Med tydligt ledarskap i klassrummet kommer studieron öka och med ökad studiero kommer eleverna känna sig mer delaktiga, vilket innebär att eleverna själva kan vara behjälpliga i deras egen kunskapsutveckling och därmed tillsammans med pedagogen kunna diskutera vilka uppgifter som utmanar eleverna på bästa sätt.

3.2 Årets kunskapsresultat i siffror

Mätetal	Mål	Källa	Resultat		
			2023	2022	2021
Andel elever som kan läsa när de lämnar skolår 1 ska öka	<i>Ska årligen öka</i>	Omdömen i Haldor	71,8%	68%	72,3%
Andelen elever som klarar nationella proven i matematik i årskurs 3 ska öka	<i>Ska öka</i>	Nationella prov	76%	62,5%	-

Andelen elever som klarar nationella proven i matematik i årskurs 9 ska årligen öka	<i>Ska årligen öka</i>	Nationella prov	86,8%	77,2%	-
Meritpoängen i åk 6	<i>Ska årligen öka</i>		227,1	194,6	
Meritpoängen i åk 9	<i>Ska årligen öka</i>		193,7	193,9	187,2
Skillnaderna i meritpoäng i årskurs 6 mellan pojkar och flickor ska årligen minska	<i>Ska årligen minska</i>		0,87	0,97	
Skillnaderna i meritpoäng i årskurs 9 mellan pojkar och flickor ska årligen minska	<i>Ska årligen minska</i>		0,77	0,78	
Andelen elever i åk 6 som nått betygsriterierna i alla ämnen ska årligen öka	<i>Ska årligen öka</i>		78,05%	69,7%	78%
Andelen elever i åk 9 som nått betygsriterierna i alla ämnen ska årligen öka	<i>Ska årligen öka</i>		58,97%	69,1%	67,5%
Andelen elever i åk 9 som är behöriga till gymnasiet (yrkesprogram)	<i>Ska årligen öka</i>		79,49%	74,6%	74%

Åk: 3 Andel som klarat alla delprov i Nationella proven				
Matematik				
2023	2022	2021	2020	
76%	61,3%	38,5%	63,2%	
Svenska				
2023	2022	2021	2020	
63,64%	93,75%	90%	72,2%	
Åk: 6 Andel som klarat minst E i alla delproven på Nationella proven				
Matematik				
2023	2022	2021	2020	
84,8 %	90,9%	Pandemi	Pandemi	
Svenska				
2023	2022	2021	2020	
94,9%	81,2%	Pandemi	89,7%	
Engelska				
2023	2022	2021	2020	
94,9%	87,5%	Pandemi	Pandemi	
Åk: 9 Andel som klarat minst E i alla delproven på Nationella proven				
Matematik				
2023	2022	2021	2020	
86,8%	82,7%	Pandemi	Pandemi	

Åk: 3 Andel som klarat alla delprov i Nationella proven			
Svenska			
2023	2022	2021	2020
85%	88,4%	Pandemi	Pandemi
Engelska			
2023	2022	2021	2020
83,3%	95,6%	Pandemi	Pandemi
SO			
2023	2022	2021	2020
85%	87,8%	Pandemi	Pandemi
No			
2023	2022	2021	2020
84,8%	89,8%	Pandemi	Pandemi

F-3**Förskoleklass**

Alla eleverna har utvecklats från starten av höstterminen, allra mest de elever som till exempel inte kunde känna igen bokstäverna i sitt namn, men även de som redan kunde läsa har utvecklats i sin läs och skrivutveckling. Vi ser ingen större skillnad mellan kön, trots att gruppen består av 2/3 flickor och 1/3 pojkar. Det vi ser som gör skillnad är språklig bakgrund där 11 elever har annat modersmål än svenska, där av en elev har teckenspråk. Det spelar också roll hur väl vårdnadshavarna har tillgodogjort sig svenska språket för barnens språkliga förståelse.

I matematik ser vi att det kontinuerliga arbetet, som förskolan redan lagt grunden till, har gjort att vi kunnat fortsätta utmana med matematik i olika former, både praktiskt, analogt med papper och penna och digitalt. Vi pratar mycket matematik under hela skoldagen och barnen för fram sina resonemang och hur de tänkte, vilket gör att matematiken får betydelse och blir begriplig under deras skoldag.

Åk: 1

Pedagogerna ser en positiv utveckling under vt-23 utifrån bedömningsstödet, framför allt i svenska. Det finns fortfarande elever som ej når målen men där syns en egen personlig utveckling hos eleverna. Målet är att majoriteten av dessa elever kommer att uppnå målen för åk 1 i slutet av ht-23. Det är ett jämt antal mellan flickor och pojkar när gällande måluppfyllelse. En pojke och en flicka nådde målen ht-22 men ej målen vt-23 i matematik. Då det endast är en elev i åk 1 så är det i nuläget svårt att se några mönster eller tendenser i resultatet då elevernas resultat endast går att jämföra med resultat ht-22. Det går framåt i svenska men två elever har backat i matematiken under vårterminen. Eleverna har utvecklats mycket i ämnet svenska i den ena gruppen under senare delen av vt-23. Grupperna gjordes om under mitten av vt-23 för att vi såg att det skulle gynna eleverna ur de sociala aspekterna, och det ser vi goda resultat på nu.

Åk: 2

Majoriteten av eleverna når målen i samtliga ämnen.

Pedagogerna ser att eleverna har utvecklats mycket under läsåret och några har även

höjt sitt omdöme till en godkänd nivå. Det finns fortfarande några elever som beräknas att inte nå målen, framförallt i matematik och svenska. När eleverna startade årskurs två upptäcktes att en elev som ingen av mentorerna tidigare haft, saknade grundläggande kunskaper i matematik. Där pågår ett individanpassat arbete.

Över lag är det fler flickor än pojkar som inte når målen i matte och svenska. Det är fem elever (tre flickor och 2 pojkar) som inte når målen i både matematik och svenska. Då vi under årskurs ett inte arbetat tillsammans har vi inga referensramar att utgå ifrån när vi diskuterar tidigare resultat. Under detta läsår har pedagogerna arbetat på ett annorlunda arbetssätt mot vad vi gjort tidigare som vi ser gynnar eleverna.

Båda grupperna utvecklas mycket, de har en fin sammanhållning med varandra. Det är en grupp som, kunskapsmässigt, är svagare än den andra med fler elever som beräknas att inte nå målen i olika ämnen.

Då klassen har haft PREST-ämnena i halvklass har vi haft ännu större möjlighet att anpassa och arbeta med eleverna i mindre grupper. Vi har även haft möjlighet att arbeta en-till-en med elever som behövt det.

Genom tvåläraresystemet är båda elevgrupperna trygga i att båda grupperna alltid arbetar på liknande sätt och får med sig samma kunskaper. Vi har ofta dörren öppen mellan klassrummet för att eleverna ska känna att vi är en klass med två mentorer, och de kan till exempel fråga båda två om hjälp. Vi har även gemensamma genomgångar i helklass så eleverna får samma information och samma förutsättningar inför lektionerna. Det ger oss mentorer en chans att fylla i varandra och svara på de frågor som uppkommer. Minst en gång per dag samlas vi i helklass för genomgång, film eller lektion.

Pedagogerna anpassar efter alla elevers olika behov. Det kan betyda allt från bildstöd, eget schema eller anpassat material bland annat. Vi har även olika sensomotoriska saker eleverna kan använda samt skärmar/grupprum som används vid behov för att skärma av.

Åk: 3

Vi ser att gruppen i stort har följt sin utvecklingskurva och gjort förväntad progression. Vi har ett par elever som höjt sig från tidigare resultat och en elev som sänkt sitt resultat i ett ämne. Eleverna hade goda resultat i de nationella proven. I matematik klarade 76% godkänt resultat i samtliga delprov och i svenska hade 81,8% av eleverna godkänt resultat i samtliga delar. Vi ser att det överlag är fler pojkar som inte når målen de olika ämnena. Det är ingen märkbar skillnad mellan olika ämnen, inte heller över tid. I den här klassen ser vi att det är många som har det svårt med skrivbiten i svenska. De är dock starka läsare med god läsförståelse.

I klassen har vi ett antal elever med utländsk bakgrund. Flertalet klarar av skolgången på ett bra sätt men vi ser några elever som har ett större behov av studiehjälp på modersmålet än vad som erbjuds för att tillgodogöra sig undervisningen på bästa sätt och därmed prestera ett högre resultat. Vi arbetar mycket med bildstöd, vilket vi ser gynnar samtliga elever. Vi tänker också mycket på hur vi pratar, förtydligar och hur vi ställer frågor till eleverna, bjuder in dem i samtal på olika vis och använder eleverna som lärresurser för varandra.

4-6**Åk: 4**

	Godtagbara kunskaper	Icke godtagbara kunskaper	Antal elever
Matematik	30	3	33
Svenska	24	5	29
SVA	3	1	4
Engelska	24	9	33
Teknik	29	4	33
Kemi	32	1	33
Biologi	33	0	33
Fysik	32	1	33
Geografi	32	1	33
Historia	32	1	33
Religion	31	2	33
Samhällskunskap	31	2	33
Idrott	30	3	33
Övriga prestämnen	33	0	33

Resultaten visar god utveckling från höstterminen till vårterminen. De svårigheter som vissa elever har kan stödjas utifrån att vi har ett 2-lärarsystem och att klassen är lugn och välfungerande. Ibland är språket en faktor som påverkar måluppfyllelsen. Vi arbetar med bildstöd, förförståelse, repetition och studiehandledare, vilket gör att eleverna lyfts och klarar målen.

Resultaten mellan flickor och pojkar varierar beroende på ämne. Det är oftast samma elev(er) som inte når målen i olika ämnen. De enda ämnena som står ut är svenska och engelska, där majoriteten som inte är godkända i svenska är pojkar medan majoriteten som inte är godkända i engelska är flickor. Klassen består av 21 tjejer och 12 killar, så statistiken påverkas ju av det.

Det mönster vi kan se i resultatet är att det är två elever som har flest svårigheter är underkända i flera ämnen, detta trots mycket lärartid och särskilda anpassningar. Viss av eleverna i behov av särskilt stöd får det genom skolans flexenhet. Detta har bidragit till att eleverna har nått målen.

Åk: 5

	När E eller högre	F	Antal elever
Matematik	39	3	42
Svenska	38	4	38
SVA	4	4	4
Engelska	41	1	42
Teknik	42	0	42
Kemi	41	1	42
Biologi	41	1	42
Fysik	41	1	42
Geografi	41	1	42
Historia	42	0	42
Religion	42	0	42
Samhällskunskap	42	0	42
Idrott	40	2	42
Slöjd	42	0	42
Bild	41	1	42
Musik	42	0	42

Sammantaget så visar resultaten på en önskad och positiv utveckling i många ämnen

jämfört med föregående läsår.

I några ämnen är resultaten oförändrade. Det är både pojkar och flickor som inte når målen i de olika ämnena. Det är övervägande del flickor som når högre omdömen.

Det vi kan se är att nyanlända elever har haft lägre studieresultat.

De flesta elever har en ganska jämn kunskapsnivå inom samtliga ämnen med undantag för en elev som har det extra svårt med engelska och en i matematik.

Åk: 6

	Godtagbara kunskaper	Icke godtagbara kunskaper	Antal elever
Matematik	24	0	24
Svenska	19	4	23
SVA	0	1	1
Engelska	22	2	24
Teknik	22	2	24
Kemi	Ej läst	Ej läst	Ej läst
Biologi	22	2	24
Fysik	22	2	24
Geografi	21	3	24
Historia	22	2	24
Religion	22	2	24
Samhällskunskap	20	4	24

Resultaten för åk: 6 är bra. Progressionen har varit väldigt positiv för gruppen, flertalet elever har höjt sina studieresultat i flertalet ämnen från föregående läsår.

Det som kan påverkat resultaten är att klassen haft mycket vikarier och att mentorerna inte har varit på plats 100% under åk 6, och att det kan ha blivit svårt att genomföra bedömningar som faktiskt skildrar det aktuella läget. Klassen hade lärarbyte mellan åk 5 och 6, vilket också har påverkat hur bedömningen har blivit.

7-9

Matematik

Lärarna ser en önskad utveckling i åk: 7. Under vårterminen har 37% höjt sina betyg medan 5% sänkt sina betyg. Andelen F är 26% vilket är en ökning med 2 procentenheter (1 elev). Andelen F är högre bland tjejerna medan andelen höga betyg är högre bland pojkar. Andel F är hög. Många av de elever som ligger på F kom upp till årskurs 7 med bristande kunskaper, hälften av eleverna med F har en lång bit kvar till E. De positiva resultaten beror på att eleverna är engagerade i ämnen och tar till sig de undervisningsmetoder vi använt på ett bra sätt.

I åk: 8 ser lärarna en oönskad utveckling i årskurs 8. Fyra elever sänker sitt betyg medan en elev höjer sitt betyg jämfört med förra terminen. När lärarna jämför pojkar och flickor ser vi inga skillnader mellan könen. Gällande utveckling över tid från skolår 6 så har grupperna liknande resultat när vi mäter andelen F. 11 av 15 elever med betyget F i nuläget bedömer vi vara elever som inte har betyg på grund av närvaro och bristande motivation.

Resultaten för år 9 är över förväntan. 85% procent av eleverna når minst betyget E. 9 av 40 elever höjer sina betyg jämfört med höstterminen. 0 elever sänker sina betyg. När vi jämför pojkar och flickor ser vi ingen större skillnad i resultat mellan könen. Över tid så har andelen elever som når minst betyget E ökat kraftigt

Svenska

7a

En kille har streck och en tjej har F. Tjejerna har lite högre betyg än killarna. Klassens högsta betyg för höst och vårtermin är C. Några elever har höjt sitt betyg sett mellan hösttermin och vårtermin.

7b

Två elever har underkänt. Inga streck i klassen. Tjejerna ligger generellt högre i betyg i klassen. Klassen är en studiemotiverad klass och de flesta elever har god arbetsmoral i klassrummet. Klassen har en god gemenskap och kommer bra överens. Generellt har klassen ganska hög närvaro på svensklektionerna.

8a

Två streck i klassen, en pojke och en flicka. Tre F varav samtliga är pojkar. Killarna sticker ut med låg måluppfyllelse. Frånvaro är en stor orsak. Tjejerna har ett högre resultat generellt sett även om inte resultatet sticker ut påtagligt. Ett A, ett B och ganska många C och B.

8b

Två streck, båda pojkar. Två F, båda pojkar. En stor orsak detta är hög frånvaro. Tjejerna ligger högre än killarna i 8B sett till måluppfyllelsen. Generellt har 8B högre måluppfyllelse än 8A. 8a har en större andel elever med annat modersmål än svenska.

9a

Två elever, pojkar har betyget F. Båda fallen beror på hög frånvaro. De andra eleverna är godkända. Många elever fick underkänt på B och C delen av Nationella proven vilket gav en indikation på vad resterande tiden i svenskan skulle fokusera på. Med undantag för en kille så ligger tjejerna före killarna i måluppfyllelse. Under vårterminen har resultaten för pojkarna ökat. Några har dock sänkt sig mot höstterminen.

9b

Bara en elev har fått F i betyg och det är en tjej. Detta beror på extremt hög frånvaro. Klassen resultat gick upp gällande de nationella provet delprov B och C. Flera av tjejerna ligger högre än pojkarna i betygen. Tre tjejer har fått betyget A. Ingen pojke har fått högre än betyget D. Två elever i klassen läser SVA och har fått godkänt på NP och från godkänt i ämnet.

SO

7a

I klass 7a har två flickor och en pojke icke godkända betyg i merparten av SO-ämnena. Dessa elever har en mycket hög frånvaro. Pojkarna och flickorna i klassen ligger ganska lika gällande betygen.

7b

Gällande klass 7b så ser studieresultaten i SO bättre ut än i 7a. En tjej har streck i alla SO-ämnena, i övrigt så är det endast en tjej som inte är godkänd i ämnet geografi. Alla pojkar i klassen är godkända i samtliga SO-ämnen. Överlag så uppvisar tjejerna lite högre betyg än pojkarna, men det rör sig inte om någon större skillnad.

8a

En stor del av de underkända betygen bland åttorna kan förklaras av en mycket hög frånvaro. Sex av eleverna i klass 8a har exempelvis så hög frånvaro i SO att det har haft mycket negativ påverkan på elevernas resultat.

Det finns dock ingen statistik signifikant skillnad, mellan pojkar och flickor, gällande de låga resultaten i klass 8a.

8b

I klass 8b skiljer dock pojkarna ut sig. Här står merparten av pojkarna för de F och streck som har registrerats i klassen.

En stor orsak till elevers bristande måluppfyllelse i båda åttorna beror på en mycket hög frånvaro.

9a

Gällande klass 9a så är två pojkar och en flicka underkända i samtliga SO-ämnen. Dessa elever har haft en mycket hög frånvaro, vilket är en starkt bidragande orsak till de underkända resultaten. De flesta flickorna i klass 9a uppvisar ett klart högre resultat jämför med pojkarna i SO-ämnena.

9b

Gällande 9b så är det endast två elever som inte har fått ett godkänt betyg i SO-ämnena. Även här (klass 9b) uppvisar merparten av flickorna ett högre studieresultat jämfört med pojkarna. I båda niorna har det dock under högstadiet (sjuan till nian) skett en positiv kunskapsutveckling generellt sätt.

NO**Åk 7**

För årskurs 7 har meritvärdet för fysik sjunkit under godkänd nivån. Den har minskat från 11.8 till 9.87. I kemi förekommer inga märkvärdiga skillnader där åk 7 nu har ett meritvärde på 13.29 jämfört med i åk 6, där de hade 13.26.

I årskurs 7 fördelas icke godkända betyg mellan pojkar och flickor relativt jämt med en något högre andel bland flickor.

Åk: 8

För åk 8 var meritvärdet i åk 7 under godkänt-nivån för samtliga naturorienterande ämnena. Bi (7): 9.77 medan de nu har ett meritvärde på 10.41, alltså över nivån för godkänt. Fy (7): 7.78 har nu stigit till ett meritvärde på 8.14, vilket fortfarande är en bit från godkänd kunskapsnivå. Ke (7): 8.64 har nu minskat till 8.02 i meritvärde.

Åk: 9

Hade över godkänd nivå i samtliga NO-ämnen i åk 8.

Bi (8): 10.88 -- 9.49

Fy (8): 10.38 -- 10.51

Ke (8): 10.96 -- 10.38

6 av 23 pojkar i årskurs 9 saknar godkända betyg i ett eller flera ämnen medans det är 4 av 15 flickor. Resultaten skiljer sig inte mycket mellan pojkar och flickor. Däremot är det betydligt högre andel flickor som har betyget C eller högre i något eller några

ämnen. 3 pojkar och 8 flickor totalt sett i åk: 9.

Prestämnen

Vi upplever inte någon större skillnad i årskullarna. Generellt har flickor högre betyg i musik. I idrott har pojkar högre betyg. I slöjd har flickor högre betyg än pojkarna. Fler elever höjer sina betyg framförallt i åk 9 i både HK och Musik. Elever med utländsk bakgrund har i högre utsträckning än elever med svenska föräldrar svårt att klara simningskravet vilket leder till F i betyg.

Engelska

Det är såklart önskat/önskvärt att elevernas terminsbetyg på hösten är ett led i att spegla deras kunskaper och prestationer vid NP som genomförs på våren. Det ger ett kvitto på att undervisning, bedömning och elevernas kunskaper ligger i linje med nationella betygskriterier. Vi ser att betygen stämmer bra överens med resultaten på nationella proven. Cirka 85% av eleverna nådde minst betygskriterierna för E. Cirka 46% av eleverna når D eller E, cirka 13% nådde A.

3.3 Enkätresultat förskoleklass, grundskola och fritidshem

Under 2023 har bildningsförvaltningen justerat samtliga enkäter. Detta med utgångspunkt i Skolinspektionens revideringar av sina enkäter som numera genomförs vartannat år i alla kommuner. Detta innebär att frågeställningarna 2023 skiljer sig jämfört med tidigare år, enkät för F-3 har anpassats till åldersgruppen och rymmer färre antal frågor.

Mätetal	BINs mål	Källa 2023	Resultat		
			2023	2022	2021
Andelen elever som känner sig trygga i skolan	<i>Ska årligen öka</i>	Sl:s enkät för årskurs 5 och 8, fråga 9.4 BIF:s enkät F-3, fråga 18 BIF:s enkät 4-9, fråga 24	92,60%	90,03%	88,13%
Andelen vårdnadshavare som känner sig trygga när deras barn är i skolan (år 2021 och 2022). Andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn känner sig tryggt i skolan (år 2023).	<i>Ska årligen öka</i>	Sl:s enkät för vårdnadshavare i grundskola och förskoleklass, fråga 7.1	77%	86,78%	100%
Andelen elever som anser att elevrådet får vara med och påverka saker som är viktiga för eleverna på skolan (år 2021 och 2022) Andelen elever som anser att de vuxna lyssnar på förslag från elever t.ec från klassråd och elevråd (år 2023).	<i>Ska årligen öka</i>	Sl:s enkät för årskurs 5 och 8, fråga 7.2 BIF:s enkät F-3, fråga 14 BIF:s enkät 4-9, fråga 19	55,67%	63,63%	74,21%
Andelen elever som anser att lärarna tar hänsyn till elevernas åsikter (år 2021 och	<i>Ska årligen öka</i>	Sl:s enkät för årskurs 5 och 8, fråga 7.1 BIF:s enkät F-3, finns ej/ej aktuellt BIF:s enkät 4-9, fråga 18	32%	70,05%	81,57%

2022). Andelen elever som anser att de får vara med och påverka hur de ska arbeta på lektionerna (år 2023).					
Andelen vårdnadshavare som är nöjda med bemötandet i våra skolor (år 2021 och 2022). Vårdnadshavares nöjdhet med bemötandet i skolan ska årligen öka	<i>Ska årligen öka</i>	Skolinspektionens enkät för vårdnadshavare i grundskola och förskoleklass 2023: Fråga 4.1 Tycker du lärarna verkar behandla alla elever lika oavsett om de är pojke, flicka eller har annan könsidentitet? Fråga 4.2 Upplever du att ditt barn blir orättvist behandlad av någon lärare eller annan vuxen på skolan?	Fråga 4:1-72% Fråga 4:2 - 71%	91,8%	91,52

Skolinspektionsenkäten F-3

Utifrån elevenkäterna från Skolinspektionen visar resultaten på att eleverna till övervägande del anser att de får ett bra stöd i sitt skolarbete. De anser att de får information kring vad de behöver lära sig i skolan samt att de får återkoppling från lärarna utifrån hur de själva presterar i sitt skolarbete. Eleverna svarar att lärarna får eleverna att intressera sig för skolarbetet i hög grad och 83 % svarar att de får den hjälp och det stöd de behöver under lektionerna, mindre än 5 % anser att de aldrig får den hjälp de behöver. 67 % av eleverna anser de får tillräckliga utmaningar i skolarbetet och 8 % svarar att de aldrig får tillräckliga utmaningar.

I de lägre årskurserna är siffrorna låga gällande medvetenheten kring källkritik men i åk 3 ökar siffrorna markant till nästan 92 %.

Eleverna anser att de i det stora hela blir behandlade lika av lärarna och anser sig inte bli orättvist behandlade av vuxna i skolan. De anser också att eleverna oftast bemöter de vuxna på ett bra sätt. 72 % av eleverna svarar att de vuxna alltid eller ofta lyssnar på elevernas förslag från exempelvis klassråd eller elevråd. Ytterligare 11 % anser att deras förslag lyssnas på ibland.

Svaren gällande arbetsro är väldigt spretiga, från 38 % som anser att det alltid eller ofta är arbetsro till knappt 16 % som anser att det aldrig är arbetsro.

Resultaten kring trygghet i skolan visar att merparten av eleverna känner sig trygga i skolan, både med de vuxna i skolan och andra elever. Dock har vi några få elever som upplever otrygghet runt specifika elever. Eleverna svarar övervägande att de upplever att de vuxna på skolan ser vad som händer på rasterna och att de vuxna bryr sig om hur eleverna mår.

Analys:

Vi ser gång på gång att de yngsta eleverna har svårt att förstå många av enkätfrågorna. Deras svar påverkas också mycket av dagsform och händelser som hänt i nära anslutning till genomförandet av enkäten. Från åk 2 blir svaren mer tillförlitliga men det finns fortfarande elever som har svårt att ta till sig innebörden i frågorna.

Svaren i enkäten visar på goda samtal mellan lärare och elever då 79 % svarar att de vet får veta vad de behöver lära sig.

Vi ser att arbetet kring källkritik i åk 3 bidrar till höga siffror i enkätsvaren. De yngre

årskurserna har mycket lägre siffror vilket kommer utifrån att de inte arbetat specifikt med detta område ännu.

Över lag visar svaren på goda relationer mellan lärare och elever. Fråga 10 frågar eleverna om lärarna behandlar alla elever lika. Denna fråga är svårtolkad av eleverna då vi ofta samtalar med eleverna kring vikten av att alla bör behandlas utifrån deras egna förutsättningar och att lika inte alltid är rättvist. Vi upplever att eleverna blir allt mer medvetna kring vad som är rimligt och genomförbart gällande vad de önskar och vilka frågor de lyfter på klassråd och elevråd vilket vi tror bidrar till att flertalet av eleverna uppger i enkäten att de känner sig lyssnade på i dessa forum.

Elevernas uppfattning kring vad arbetsro är varierar stort. Många elever tolkar ordet arbetsro som att det ska vara helt tyst i klassrummet. Vi behöver prata mer med våra elever om vad ordet arbetsro kan betyda, exempelvis att det fortfarande kan vara arbetsro trots att eleverna tyst samtalar kring det arbete de utför.

Vi tolkar svaren från enkäten som att vårt val att vara ständigt närvarande kring eleverna under hela deras skoldag bidrar till en trygg miljö för våra elever.

Insatser

Vi upplever att vårt arbetssätt är framgångsrikt och fortsätter vårt arbete i samma riktning. Vi ser att vi behöver fortsätta prata med eleverna om begrepp, att lika inte alltid är rättvist och att bibehålla vår närvaro kring eleverna i alla situationer.

Våra gemensamma aktiviteter bidrar till trygghet för både elever och vuxna på skolan. Vi avser att fortsätta vårt arbete kring att skapa relationer mellan eleverna i de olika årskurserna för att ytterligare öka tryggheten elever emellan samt mellan lärare och elev.

Skolinspektionsenkäten 4-6

Åk 4: Resultatet ser bra ut, inget som sticker ut. Det är dock många som har fyllt i "vet inte" på vissa frågor, så vi kanske behöver vara tydligare med vad något ord betyder. Sen är det ju negativt att i alla fall en person har svarat negativt.

Åk 5: Inflytande, studiero, bra bemötande av lärare var positivt utifrån enkäten. Frågor kring elevhälsan var negativt, att det är svårt att få tag på skolsköterska och kurator.

Åk 6: Negativt kring studiero, att lärarna inte har koll på vad som sker på rasterna, att skolarbetet är för svårt, orättvis behandling, dåligt inflytande och att de upplever att de sällan får diskutera frågor en kan tycka olika kring. Positivt att de flesta tycker att de får veta vad de ska kunna i de olika ämnena, samt att de känner att vi peppar dem att tro på sig själva, får hjälp på lektionen och får tillräckligt med utmaningar.

Analys:

Åk 4: Trygg grupp där strukturerna är tydliga för alla och detta har kunnat åstadkommas utifrån att det är få men trygga vuxna kring gruppen i undervisningen.

Åk 5: Lugna, trygga och har bra studiero. Bra struktur utifrån att skolan har minimerat antalet vuxna som undervisar gruppen.

Åk 6: Gruppen har under året oturligt nog fått sämre förutsättningar än tidigare utifrån att mentorerna har haft betydande frånvaro vilket bidragit till oro i gruppen som har uttryckt sig bl.a genom konflikter. Avsaknaden av dem bidrog till att ramarna kring

raster och lektioner blev otydliga.

Insatser

Åk 4: Öka elevernas förståelse så de vet vad de ska svara istället för "vet inte". Då kanske vi får ännu tydligare information.

Åk 5: Vi behöver ha en elevhälsa som är på plats och som är tillgänglig. Vi har elever i alla stadier som är i behov av samtal, stöd och råd.

Åk 6: Förhoppningsvis blir nystarten i åk 7 med nya klassuppdelningar positiv för gruppen. Överlämningen till åk 7 blir oerhört viktig, Lärarna i 7-9 behöver vara medvetna om att det kommer upp en klass med mycket stora behov, som behöver mycket trygghet.

Skolinspektionsenkät 7-9

Åk 7

För denna årskurs går att notera ett stort bortfall av elevsvar bland sjuorna, vilket innebär att svarsunderlaget blir svårtolkat.

Utifrån denna enkät kan vi se att det är 1 pojke i åk 7 på Folkasboskolan som anser sig helt och hållet veta hur det går för honom skolan. Det är även en pojke som anger inte alls. Övriga elever uppger att de delvis vet. Procentuellt är det ungefär hälften av antalet elever i kommunen, vilket är ett positivt resultat.

Majoriteten av elever i åk 7, med undantag från 1, anser sig få förklarat av lärare vad de behöver kunna.

49% av åk 7 eleverna anser att utvecklingssamtal ger dem ganska lite eller inget alls. Detta jämfört med kommunens 37% och skolans 30% är alltså ett relativt högt resultat.

Även ett högt resultat när det kommer till hur ofta får läraren dig att bli intresserad av skolarbete. Åk 7 på Folkasboskolan svarade 37% sällan medan det på skolan och i kommunen ligger runt 20-25% som svarade sällan eller inte alls. Det är däremot ingen elev i åk 7 som svarat inte alls.

En hög andel elever i åk 7 upplever att vuxna inte har koll på vad som händer på skolan mer specifikt på rasterna, cirka 1/3. Detta skiljer sig dock inte från övriga skolor i kommunen samt inte resultatet från Folkasboskolan.

30 procent av elever i åk 7, majoriteten killar, anser att de inte får vara med och påverka lektionsinnehållet, någon liknar resultatet på skolan för övrigt. Det är dock 10 procentenheter högre än i kommunen.

25% av eleverna i åk 7 anser att elever inte behandlar de vuxna på skolan på ett bra sätt. För Folkasboskolan och i övriga skolor på kommunen visar resultatet något högre, 30-35%.

Hälften av eleverna i åk 7 upplever att de har studiero på lektionerna. Majoriteten av andra halvan anser att det händer ibland. Däremot verkar det generellt sett inte vara ett problem med att koncentrera sig på lektionerna. 8% har angett att de ofta har svårt

att koncentrera sig, för övriga händer det men inte ofta.

Analys:

Ingen förvåning råder kring elevernas uppfattningar, det blir inget effektivt arbete före och – eller efter utvecklingssamtalet. Att upprepa det som står på Haldor är inte givande för någon. Det saknas en gemensam syn på vad utvecklingssamtalet ska leda till eller bidra med. Det är många vårdnadshavare som kommer och har inte kollat igenom resultatet/ omdömena innan utvecklingssamtalet. Detta signalerar även till eleverna att det inte är viktigt med utvecklingssamtal. Ett lågt antal föräldrar på föräldramötet, 3 från ena klassen och 5 från andra, indikerar en föräldrainaktivitet som även den signalerar till eleverna om denna aspekt av skolan som obetydligt.

Resultatet visar att hälften av eleverna är nöjda med skolan. Men detta innebär att resultatet visar att många inte är det. Lärare upplever att eleverna inte är nöjda med deras delaktighet. De upplever att deras röst inte gör skillnad. De anser även att de inte har ett inflytande på lektionerna. Handlar det om lektionsinnehåll eller format? Lärare upplever att det i formatet finns utrymme för elevernas inflytande men innehållet är svårt att förändra utefter styrdokumentet.

Den höga procentsatsen av elever som anser att elever på skolan inte behandlar vuxna på ett bra sätt, indikerar att det finns en medvetenhet hos eleverna kring vad som är ett respektfullt beteende i skolan.

Insatser:

När det kommer till utvecklingssamtal hade det varit mer givande om elever som behöver utvecklas inom specifika ämnen att i stället får tid med den ämnesläraren, tillsammans med föräldern.

För att ge eleverna en känsla av mer inflytande i beslutfattningsprocessen, föreslås ett gemensamt projekt.

Ett projekt där de kan förändra någon/några aspekter kring det fysiska i skolan. Ett förslag som upp var att eleverna själva ska få vara med och skapa förändringen, inte enbart gällande planeringen utan även förändringen i sig, där de får exempelvis måla om sitt klassrum.

Åk 8

Siffrorna från skolenkäten som rangordnas från 0-10 där högt indexvärde indikerar positiv uppfattning visar på följande:

“Trygghet” och “Stöd” ligger i topp med 7,8 resp. 6,8 som indexvärden. Lägst ligger “Inflytande” och “Kritiskt tänkande” med indexvärden på 4,2 resp. 4,7. Övriga indexvärden ligger kring medelvärdet 5. Indexeringen för Folkasboskolan tycks överensstämma väl med övrig(a) skola i Hallsbergs kommun.

Analys:

Det är några index som vi vill ge extra uppmärksamhet. Ett medelvärde som bekymrar oss är “kritiskt tänkande” som ligger på 4,7. Vår uppfattning är att många kollegor undervisar, tar upp, och belyser vikten av att vara källkritisk och försöker skapa detta

tänk hos eleverna. Samtidigt förstår vi indexeringen eftersom vi ser att eleverna förstår vad kritiskt tänkande innebär i teorin men inte applicerar det i den praktiska vardagen. Enkätsvaren visar att vi har elever på skolan som sällan eller ibland känner sig rädd för någon lärare eller annan vuxen i skolan. Det är såklart oerhört tråkig läsning.

Insatser:

Kritiskt tänkande

Det är viktigt att fortsätta undervisa och påvisa vikten av att kontrollera källor. Många verktyg på Internet kan idag användas för att skapa falsk information/media som är svår att identifiera som falsk utan eftertanke.

Förslag på insats är att det material som vi här kallar "Källkritiskt Internet-paket" genomförs på hela F-9. Där finns ett antal lektionsliknande upplägg som är tänkt att utbilda eleverna i kritiskt tänkande och "Internet-vett". Kan vara lämpligt att genomföra på mentorstid, eller som ett tema-arbete.

Förslag: Ämnesövergripande arbete där eleverna kan få prova på att producera "fake news" på olika sätt med olika medier och på olika språk.

SKUA är ett sätt att närma sig ett gott samtal kring kritiskt tänkande med våra elever. Att i undervisningen kontinuerligt väcka frågor kring vem som producerat bild, text, media och i vilket syfte är och kommer att vara av stor vikt framöver.

Inflytande

Det kan vara en bra idé att fortsätta arbetet med att diskutera begreppet "elevinflytande" / "inflytande" såväl i arbetslaget/arbetslagen som med eleverna. Olika ämnen har olika förutsättningar att låta eleverna ha inflytande över lektionsinnehåll/teman/redovisningsformer och liknande. En annan intressant aspekt blir då frågan om huruvida vi och eleverna är överens om vad de svarar på när de får frågan "Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna?" och "Hur mycket tycker du att de vuxna lyssnar på förslag från eleverna, till exempel från klassråd eller elevråd?" som de formulerats i enkäten. Dessa frågor är inte helt enkla att tolka.

Trygghet

Det är ett drömscenario för en skola att varenda kvadratcentimeter av skolans område känns tryggt. Det är dock långt ifrån verkligheten. Elever har svarat att de sällan eller ibland är rädda för lärare eller andra vuxna i skolan. Återigen tycker vi att begreppet är intressant att diskutera både inom kollegiet och tillsammans med eleverna. Att samtala om och påvisa situationer när trygghet skapas är viktigt och bör upprepas gång på gång.

Stöd

Vi är glada att eleverna upplever att de får stöd i skolarbetet. Vi tror att arbetslagen skulle gynnas av tid för samtal kring generella anpassningar och vikten av att tänka in alla elevers behov i planering/uppgifter i tidigt skede. Enkäten visar inte vilken typ av stöd som eleverna svarat att de inte fått. Det vore en mycket intressant följdfråga att få se resultatet på.

Åk 9

I åk 9 Folkasboskolan är det endast 24 elever som svarat, vilket är cirka 50%.

Hos pojkarna är det en stor andel som upplever att de får veta hur det går för dem i skolarbetet medan flickorna har en stor andel som bara till viss del upplever att de får veta hur det går för dem.

Eleverna upplever att de inte får förklarat vad de behöver kunna i de olika ämnena.

Många av eleverna upplever att utvecklingssamtalet inte är till hjälp för dem

Eleverna upplever att de ofta får den hjälp de behöver.

Eleverna tycker att de får tillräckligt med utmaningar men samtidigt är det många som inte tycker att vi får dem att tro på sig själva.

En stor andel av eleverna upplever att de vet vad de ska göra på lektionerna.

Det är 3 av 24 elever som ofta känner sig orättvist behandlade.

Det är många elever som upplever att de bemöter varandra ganska dåligt.

Flickorna upplever att de inte får påverka undervisningen medan en stor andel av pojkarna upplever det motsatta.

25% av eleverna upplever att det sällan är arbetsro på lektionerna.

Det är många av eleverna som inte litar på att de vuxna gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad. 30% av eleverna är inte nöjda med sin skola.

Analys:

Påverkan på undervisning

Många av flickorna upplever att de inte får påverka undervisningen. Detta kan bero på att elevgrupperna i årskurs 9 har haft ett stort behov av struktur och styrning.

Den här enkäten fyller en väldigt liten funktion, vi skulle behöva följdfrågor på flera av frågorna, göra enkäten mindre och veta vad vi verkligen vill ta reda på. Utifrån att vi bara haft halva grupperna som svarat så är det väldigt lite underlag för att göra en vettig analys av deras svar. Dessutom så orkar eleverna inte svara på 30 frågor utan man svarar slentrianmässigt. På vissa frågor är svaren motsägelsefulla och stämmer inte med varandra.

Insatser:

Utvecklingssamtal: Se till att eleverna har läst igenom sina omdömen inför samtalet. Att tillsammans med elev och föräldrar kolla bedömningar på uppgifter och se vad man kan utveckla.

Bedömningar: Jobba mer på mentorstid eller i ämnet och kolla vad lärare har skrivit i bedömningarna så att man ser vad man ska utveckla.

Inflytande: Vissa grupper kan jobba med mer inflytande medan andra behöver mer struktur och styrning. Vad skulle eleverna vilja ha inflytande över är en intressant fråga som vi måste fortsätta det redan påbörjade arbetet kring.

Rektorernas skolinspektionsenkät angående studiero.

Nedanstående tabell visar resultatet av Skolinspektionens enkät "Skolans arbete för att

säkerställa studiero - det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också" som rektorerna genomförde i åk 4 till 9 under vårterminen 2023.

Grön = Fler än 90% av eleverna anser att det stämmer.

Röd = Färre än 80% av eleverna anser att påståendet stämmer.

Studiero	4	5	6	7	8	9		Åk 4-6	Åk 7-9	Åk 4-9
1. Min lärare bryr sig om hur det går för mig.	89,5	95,5	91,7	85,2	84,7	79,4		92,2	83,1	87,7
2. Min lärare behandlar mig med respekt.	91,7	96,1	94,6	93,7	90,5	87		94,1	90,4	92,3
3. Min lärare ser till att vi elever behandlar varandra med respekt.	90,9	96,6	86,9	91,8	85,8	84,1		91,5	87,2	89,4
4. Min lärare ser till att jag förstår vad det är jag ska lära mig.	93,7	97,2	88,9	83,1	85	81,4		93,3	83,2	88,2
5. Min lärare ser till att jag förstår vad jag ska göra.	91,7	97,7	92,4	88,8	86,6	85,7		93,9	87	90,5
6. Min lärare ger mig stöd när jag inte förstår.	91,7	94,4	87,5	80,7	88,7	83,2		91,2	84,2	87,7
7. Min lärare ger mig utmaningar när jag tycker att jag kan.	77,8	70,4	74,9	75,1	81,4	73,7		74,4	76,7	75,5
8. Min lärare låter oss komma med synpunkter på vad vi ska arbeta med.	76	73,3	75,4	74,1	80	70		74,9	74,7	74,7
9. Min lärare ser till att jag får arbeta	83	85,5	80,4	77,9	74,4	75,4		83	75,9	79,4

Studiero	4	5	6	7	8	9		Åk 4-6	Åk 7-9	Åk 4-9
på olika sätt under lektionerna.										
10. Min lärare är tydlig med vilka regler som gäller.	91,7	96,1	86,2	88,2	88,9	83,9		91,3	87	89,2
11. Min lärare ser till att reglerna följs.	93,4	95,5	86,4	87,7	87,5	81,9		91,8	85,1	88,7
12. Min lärare ser till att jag kan koncentrera mig på mitt arbete.	92,6	89,4	86,4	82,8	85,7	80,2		89,5	82,9	86,2

De tre problemområden som framträder tydligt i elevernas svar är följande:

- Utmaningar i ämnet
- Elevdelaktighet
- Studiero

I genomgången av enkäterna så kan vi se att utav dessa tre områden så är det elevdelaktigheten som även inkluderar variationen av arbetsätt som sticker ut mest negativt tillsammans med utmaningarna i klassrummet, medan studiero är det som eleverna avger mest positiva svar kring av dessa tre områden. I analysen av enkätsvaren kan man tydligt inom alla tre områden se att pojkarna är det könet som anger flest positiva svar gällande utmaningar, elevdelaktighet och studiero. Pojkarna anger ett positivare svar än flickorna i cirka 80% av frågorna gällande delaktighet och utmaningar i ämnet. Gällande att få *utmaningar* i ämnet så är spannet mellan de som tycker att det stämmer helt eller stämmer ganska bra allt från 37% till 87,5% beroende på ämne. Vi kan se att ett praktiskt ämne avviker negativt och ett annat praktiskt ämne som eleverna generellt sett anser sig få mest utmaningar i. I uträkningar av ett medel så ser vi att cirka 74% av eleverna på åk 4-9 svarar att det stämmer helt eller stämmer ganska bra med att de får utmaningar i ämnena. Gällande *elevdelaktigheten* i ämnet så är spannet mellan de som tycker att det stämmer helt eller stämmer ganska bra allt från 41% till 90% beroende på ämne. Vi kan se att ett praktiskt ämne avviker negativt och ett annat praktiskt ämne där eleverna generellt sett anser sig vara delaktiga i undervisningen. 72% av eleverna på åk 4-9 svarar att det stämmer helt eller stämmer ganska bra med de får vara med och påverka sin undervisning. Gällande *studiero* i ämnet så är spannet mellan de som tycker att det stämmer helt eller stämmer ganska bra allt från 56% till 93% beroende på ämne. Vi kan se att ett praktiskt ämne avviker positivt och språkvalet är där eleverna generellt sett anser sig att studiero är lägst. 83% av eleverna på åk 4-9 svarar att det stämmer helt eller stämmer ganska bra med att de har studiero på sina lektioner.

Källa: Skolans arbete för att säkerställa studiero (skolinspektionen.se)

Trygghetsenkäter

F-3

Resultaten visar att nästan alla av eleverna trivs på skolan och känner sig trygga. Alla elever har en vuxen de kan vända sig till. Studieron i åk 3 är något sämre än för övriga. 8/21 säger att de ibland kan få studiero. Övriga har svarat mer positivt.

Analys:

F-3

Vi tror att det är så positivt för att personalen arbetar mycket med relationsbyggande och värdegrundsarbete. Det är alltid mycket personal ute på raster och det finns en stor känsla och ansvarstagande för "allas" barn. Skolgården är uppdelad mellan F-1 och 2-3 vilket gör att det blir tydligare och mer ordning under rasterna.

Studieron som är sämre i åk 3 tror vi beror på att det är flera elever där som gör ljud som tics och elever som är ljudkänsliga och inte kan koppla bort det som hörs. Lärarna upplever studieron som god.

4-6

Resultaten visar att nästan alla eleverna trivs på skolan. I åk 4 finns det några elever som upplever otrygghet och utsatthet. Enligt svaren beror detta på en annan elev i samma klass.

I åk 6 trivs eleverna överlag men det finns några som har mått dåligt under året. 5 elever har svarat att de känner sig utsatta men "bara" 2 som inte trivs.

Det verkar finnas en oro / otrygghet i åk 6, mer än i övriga årskurser.

Analys:

4-6

Eleverna i åk 5 trivs mycket bra.

Att det är några elever i åk 6 som känner otrygghet och utsatthet tror vi beror på att personalfrånvaron har varit hög i den årskursen och flera olika vikarier jobbade i klassen. TT har påpekat behovet av ett särskilt inriktat arbete för att stärka tryggheten i gruppen. Skolan fick inte till detta.

Några elever har fått träffa kurator kontinuerligt vilket vi har sett gett gott resultat vad gäller självupplevd trygghet och mående.

Vi ser att många elever inte känner till skolans trygghetsplan. Vi anser dock att det är viktigare att undersöka huruvida eleverna upplever att skolan arbetar för en trygg miljö än att det vet om att skolan har en plan.

7-9

Resultaten på högstadiet visar att de allra flesta eleverna trivs på skolan. Av 86 svarande har 73 svarat att de trivs bra på skolan. Vad gäller rädsla och oro inför skolan svarar 6 elever av 86 att de är oroliga, ingen av dessa går i åk 8. Det är 8 elever som har svarat att de blir utsatta för kränkande behandling och det rör sig om sexuella kommentarer från en enskild elev samt kränkande behandling från andra elever.

4 elever har svarat att de behöver hjälp för sina kamraters trygghet på skolan, av dessa

var det en som ville bli kontaktad av Trygghetsteamet.

Skolans Trygghetsplan verkar vara väl förankrad bland eleverna då 70 av 86 svarat att de känner till planen.

Analys:

7-9

Trygghetsteamet tror att några av anledningarna till att så många elever trivs på skolan är att det finns trygga vuxna i korridorerna och runt eleverna samt att det finns en relativt hög acceptans på olikheter i elevgrupperna. Vi tror också att det finns en inbyggd trygghet i att eleverna följt varandra under så pass många år samt att det varit en relativt låg personalomsättning.

Trots att skolan jobbat aktivt med att bryta normbrytande beteenden så har vi inte lyckats stävja allt. I enkäterna framkommer att det främst rör sig om en enskild individ på högstadiet som sexuellt kränker andra elever. Skolan har varit i kontakt med externa berörda instanser samt följt alla rutiner för att förebygga och åtgärda detta men kränkningarna har trots det inte upphört.

Trygghetsteamet kan konstatera att det finns en brist i strukturen för hur representant från högstadiet ska arbeta med att gå igenom enkäterna för att kunna fånga upp de elever som svarat att de önskar kontakt med Trygghetsteamet.

Frågan om vilken vuxen man vänder sig till skulle formuleras på ett annat sätt. Vi skulle istället vilja veta om eleverna känner att de har någon vuxen att prata med på skolan. Om det senare visar sig att det finns elever i någon klass som upplever att de inte har det är det viktigt att det uppmärksammas och påbörjas ett arbete kring relationsskapande.

Vad gäller svarsfrekvensen är den låg på högstadiet. Trygghetsteamet tror att det dels beror på att alla elever inte deltar på mentorstiden då enkäterna genomförs. Dels att det inte följs upp med de elever som missar tillfället. Vi ser en stor vinst med att alla skolans elever fyller i enkäten. Det är viktigt att vi får in elevernas bild av hur de upplever sin trygghet. Däremot ser vi också att Trygghetsteamet är mycket i verksamhet och får en övergripande bild genom det kring vad eleverna tycker och tänker. Till nästa termin har vi för avsikt att säkerställa högre svarsfrekvens samt se över enkäternas frågeställningar.

Enkät Liv och hälsa Ung

Analys

- 1.Lägre fysisk aktivitet jämfört med länet. (20 %, jämfört med 41 %)
- 2.Sämre sömn än länet. (27 %, jämfört med 45 %)
- 3.Lärarna lyssnar sämre jämfört med länet. (33 %, jämfört med 56 %)
- 4.Hög psykisk ohälsa. (65 % mår oftast bra)
- 5.Låg skoltrivsel (64 %, jämfört med 74 %)

Varför tror ni att resultatet ser ut som det gör?

1. Ej tillgång till organiserade aktiviteter i samma utsträckning som centralorten. En annan socioekonomi. Ofräscha duschar i omklädningsrummen.

2. Sociala medier och skärmar. Avsaknad av rutiner kring, motion, kost och sömn. Psykisk ohälsa.
3. Avsaknad av relation och förtroende till lärare.
4. Samhällsfaktor att den ökade psykiska ohälsan ökar. Högra krav i skolan, låg delaktighet. Avsaknad av rutiner. Långa köer till BUP. Sociala faktorer.
5. Känner ingen skoltillhörighet. Skolbyten och stadiövergångar påverkar. KASAM

Insatser

Vilka insatser kan genomföras för att öka resultaten positivt och varför tror ni det?

1. Lyfta fysisk aktivitet i skolan. Planerad fysisk aktivitet i samband med skoltid. Kan man utnyttja mentorstiden på något vis? Mentorstiden kanske kan ligga på en annan tid i schemat för att inte tappa de som inte dyker upp i tid på morgnarna. Kan man ha en promenadgrupp 12.30 exempelvis? Kan man styra detta? Kan vi göra någon form av "tävling"? Den klass som gått flest promenader/tillfällen vid terminsavslut kan få ett pris eller bli omnämnd på något vis.
2. Involvera vårdnadshavare. Svårt att göra på gruppnivå bättre resultat på individnivå. Behov av att involvera elev och vårdnadshavare.
3. Arbete med den förtroendefulla pedagoger. Elevdelaktighet. Involvera elever mer i utformning och utvärdering av åtgärdsprogram. Arbeta mer med tillgängliga lärmiljöer. Fokusera mer på ledning och stimulans.
4. Projekt, exempelvis Dans För Hälsa. Likvärdig skolstart för att skapa sammanhållning där "kring" personal deltar i verksamheten. Elevhälsan är tillgängliga under skoldagen, om vi inte har elev eller möte är dörren öppen.
5. Arbeta mer gruppöverskridande aktiviteter med Sköllersta tidigare. Aktivitetsdagar, utflykter och så vidare. Fokusera på att arbeta med sammanhållning vid skol- och stadiöbyten, struktur för likvärdig start vid höstterminens start.

3.4 Undervisningens kvalitet

Förskoleklass

Under den första tiden i förskoleklass lägger pedagogerna stort fokus på skolsocialisering. Eleverna får träna på att ställa frågor samt uppmuntras till att framföra sina egna tankar och åsikter. Pedagogerna i förskoleklass lägger stor vikt vid att upprätthålla en tillåtande lärmiljö, där eleverna tränas i att samarbeta och kommunicera. *"I undervisningen ska eleverna genom leken ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva olika identiteter, utveckla kreativitet samt sin förmåga att samarbeta och kommunicera. Undervisningen ska uppmuntra och utmana eleverna att pröva egna och andras idéer"* Lgr22. För att skapa goda relationer med eleverna prioriterar pedagogerna att vara tillgängliga hela barnens skoldag, i undervisning, på raster/utelek, vid inomhusaktiviteter och under lunchen.

Förskoleklassens undervisning inkluderar flera generella anpassningar som gynnar många elever i behov av stöd. Tex har alla bestämda platser i både kapprum, klassrum, matsal, i led vid förflyttningar och på idrott. Eleverna får också, vid behov, individuella

anpassningar som provas och utvärderas kontinuerligt för att passa elevens förutsättningar och kunna bli sitt bästa jag.

Vid höstterminens start påbörjas också ett gediget arbete kring studiero, som ska genomsyra elevernas hela skolgång. På Folkasboskolan arbetar alla stadier utifrån skolans värdeord "TORA" som står för trygghet, omtanke, respekt och ansvar. Vid terminsstart arbetar samtliga årskurser utifrån något vi valt att kalla "likvärdig skolstart", där samtliga elever och pedagoger arbetar med innebörden av de olika begreppen och hur de kan tillämpas i praktiken under terminens första två veckor.

Åk: 1 - 3

Undervisningen i åk: 1 - 3 planeras och utvärderas utifrån elevernas förkunskaper och intressen. Pedagogerna möter alltid eleverna i dörren på morgonen samt börjar och avslutar lektionerna på liknande sätt. Allt för att skapa trygghet för eleverna. Elevernas åsikter kommer även till tals genom att de får vara med i processen gällande arbetsätt och struktur. Pedagogerna arbetar kontinuerligt med formativ bedömning genom att ge eleverna feedback på vad de behöver utveckla samt anpassar uppgifter för att tillmötesgå alla elevers behov, vilket också kan innebära mer utmanande uppgifter för att eleverna ska nå så långt som möjligt i sitt lärande. Pedagogerna arbetar aktivt med att skapa studiero i ett aktivt klassrum där eleverna ofta har möjlighet att arbeta i mindre grupperingar för att agera lärresurser åt varandra.

Pedagogerna arbetar för att upptäcka elevernas kunskaper tidigt, dels genom kontinuerlig reflektion och diskussion i mentorsparen, dels genom uppdelning av grupperna i olika konstellationer och arbetar utifrån varje elevs behov. Upptäcker pedagogerna en misstänkt kunskapslucka hos en elev som gett upphov till oro, ser båda mentorerna till att testa och arbeta med eleven innan elevhälsan kopplas in. Detta för att alla elever lär sig på olika sätt och pedagogerna lär ut på olika sätt.

Pedagogerna kartlägger elevernas kunskaper, styrkor och svagheter genom Skolverkets bedömningsstöd samt löpande observationer och samtal med eleverna.

I klassrummen finns tillgång till iPads, smartboard, balanskuddar, hörselkåpor, projektor, sensomotoriska hjälpmedel, bänkskärmar, golvskaer, bildschema med mera. Till varje klassrum är ett grupprum kopplat och golvskaerarna gör det möjligt till avdelning i klassrummen.

Pedagogerna arbetar aktivt med generella anpassningar för att det ska komma så många elever till gagn som möjligt. Bland annat använder vi oss utav bildschema, bildstöd, tydlig struktur, förutsägbarhet, bestämda platser, avvägning av elevers placering i klassrum, kapprum och matsal, fasta platser i led för förflyttning. Utifrån varje elevs behov anpassas material.

Pedagogerna arbetar aktivt med relationsskapande med eleverna och prioriterar tid för relationskapande. De är delaktiga under hela elevens skoldag, både lektionstid, rasttid och lunchtid. Med jämna mellanrum är de också noggranna med att kolla igenom elevlistan för att säkerställa att man uppmärksammat alla elever under den senaste tiden. Arbete sker i olika gruppkonstellationer och möjlighet till halvklasstillfällen finns vid ett flertal tillfällen i veckan vilket ger mycket bra möjligheter till både lärtillfällen och relationskapande. För att göra eleverna trygga med alla vuxna genomförs ofta gemensamma aktiviteter för hela lågstadiet såsom fredagsdisco,

skogsutflykter med mera

Framgångsfaktorer under läsåret:

Cirkelmodellen och lärsamtal.

Tydliga ramar, förutsägbarhet och trygga vuxna.

Anpassar undervisningen utifrån elevers styrkor och svagheter.

Kamratbedömning.

Formativ bedömning.

Kartläggning av elevernas kunskaper.

Höga förväntningar.

Relationsskapande.

Generella anpassningar.

Samarbetet med specialpedagog och speciallärare har under året varit varierande då dessa bytts ut på skolan. Under vårterminen har ny personal anställts och det har tagit tid för dem att hitta struktur i sitt arbete vilket har medfört att elever och lärare inte fått det stöd man haft behov av.

Åk: 4 - 6

Dagarna börjar på samma sätt. Pedagogerna går igenom schemat på tavlan och berättar dagens innehåll. Lektionsplaneringen står på tavlan, tydligt med vilket ämne som undervisas, när lektionen börjar och slutar, samt vilken lektion som kommer efteråt.

I matematik utgår undervisningen från Singma-modellen, där varje lektion börjar med en utforskningsuppgift utifrån dagens tema. Då arbetar eleverna i par. Därefter blir det teori och sedan åter i paren för att öva på metod tillsammans. Redovisning sker alltid efter varje uppgift. Slutligen får eleverna arbeta enskilt i sin övningsbok.

Att pedagogerna går igenom uppgifter tillsammans efter att eleverna själva fått försöka, gör att de får öva på läsförståelse, arbetsminne, egna strategier och formulera egna meningar. I vissa delar av undervisningen får eleverna arbeta helt enskilt, till exempel när de ska producera egna texter eller öva läsförståelse, samt vid repetitionsuppgifter på Bingel eller Matteappen. Många lektioner i veckan får eleverna läsa bänkbok, för att de ska få öva fokus. Det har lett till lugna lektioner och bra utveckling av olika förmågor.

En framgångsfaktor är att ställa frågor och låta slumpvis utvalda elever svara, istället för traditionell handuppräknning. Det gör alla delaktiga och engagerade på ett helt annat sätt, när de när som helst kan få en fråga att besvara. Att låta eleverna själva sammanfatta och sätta ord på det vi har lärt oss fungerar väldigt bra.

I undervisningen används mycket bildstöd, eleverna har ofta ett eget häfte att titta i medan de arbetar. Bildstöden sitter även på väggen och används vid repetition, samt används vid prov för de som behöver.

Det finns olika hjälpmedel för att stötta elever med läs- och skrivsvårigheter. Talsyntes, inläsningstjänst, PrizmoGo och Polyfino används flitigt. Lär miljön anpassas genom

genomtänkt placering av eleverna. De som behöver mer stöd i fokus sitter själva eller långt fram i klassrummet. Några har golvskärm hela tiden, en del använder skärm på bänken vid behov. Hörselskydd används inte lika mycket, men några få elever har det. TimeTimer används vid varje uppgift, för att eleverna ska veta hur lång tid de har på sig att göra en uppgift.

Pedagogerna arbetar mycket med relationer till eleverna. Detta gör de genom att vara närvarande under hela elevernas skoldag alltifrån lektioner till raster och luncher. De försöker också se till att regelbundet göra schemabrytande aktiviteter, gruppövningar och roliga klassevent för att öka på sammanhållningen och att ha roligt tillsammans. Pedagogerna anser det viktigt att göra aktiviteter TILLSAMMANS med eleverna och inte alltid vara den vuxne som ser på.

Åk:7 – 9

Nedan beskrivs undervisningens innehåll utifrån ämne i de olika årskurserna.

Matematik

Pedagogerna drar först riktlinjerna utifrån det centrala innehållet. Elevernas delaktighet kan bestå av nivå på uppgifter, hur mycket tid som ska läggas till undervisning styrd av läraren kontra eget arbete, utvärderingar som underlag för förändrade metoder.

Eleverna upplever att de får komma med synpunkter på vad de ska arbeta med (93% enligt Skolinspektionens enkät). Studieron är mycket god anser lärarna. Det är ganska ljudligt men nästan alltid matematiska diskussioner. (89 % av eleverna upplever att de har studiero enligt Skolinspektionens enkät)

Pedagogerna har bedrivit en varierad undervisning. Variationen har bestått av genomgångar, filmer, styrt gemensamt arbete med miniwhiteboards, digitala plattformar, Epa, Peer instruction. En vanlig lektion består av en inledande genomgång. Detta följs av gemensamt arbete där lärare och elever interagerar för att se att eleverna har förstått och kan använda lämpliga metoder och begrepp. Pedagogerna i matematik avslutar ofta lektionerna med en kort avstämning med hjälp av digitalt responssystem så att de vet hur de behöver gå vidare nästa lektion.

Eleverna bedöms via prov, lektionsarbete i bok, deltagande i gruppdiskussioner och helklassdiskussioner. Pedagogerna arbetar med detta kontinuerligt via respons under lektioner.

Svenska

Eleverna får arbeta med olika former av övningar såsom muntliga diskussioner i klassrummet. Eleverna arbetar mycket med olika typer av skriftliga inlämningsuppgifter. På så sätt kan pedagogerna följa elevernas lärandeprocess. Formativ bedömning är också ett stående inslag under processens gång.

Sjuorna har ofta arbetat i helklass och då tillfälle har funnits har vissa av eleverna arbetat i grupp. Andra former av extra anpassningar som har haft gynnsam effekt på vissa elevers lärande är extra starthjälp samt att arbeta med förenklat material. De ämnesområden som har avhandlats i svenska har delgivits eleverna både muntligt och skriftligt. Bildstöd såsom PowerPoint och andra former av bildstöd har också använts frekvent i undervisningen.

PREST-ämnen

Hem- och konsumentkunskap (hkk), musik och slöjd undervisas i mindre grupper vilket gör att pedagogerna hinner se eleverna mer. I musiken finns också fler grupprum vilket gör att undervisningen kan varieras. Idrotten undervisas i helklass med en del av undervisningen förlagd utomhus.

I musik och hkk jobbar man mycket parvis eller gruppvis. I mindre hkk-grupper kan det finnas möjlighet att jobba enskilt om det gynnar eleven. I slöjden jobbar man enskilt men där eleverna hjälper varandra mycket. I idrotten jobbar man oftast i större grupper men det finns moment där man jobbar i mindre grupper och även enskilt. Undervisningen innehåller genomgång, praktiskt arbete och avslutning.

Musik och hkk har eleverna terminsvis och även slöjdåret är uppdelat i perioder vilket gör att dessa pedagoger inte träffar alla elever hela tiden. Idrottsämnet har eleverna under hela året.

Eleverna är delaktiga i undervisningen genom att i vissa moment få välja vad de ska göra. Det kan både vara en framgångsfaktor, men det har också skapat svårigheter eftersom det blir för ostrukturerat och rörigt för vissa elever.

Studieron i idrotten, som är helklass, upplever vi pedagoger har blivit sämre. Det är fler elever som har svårare att hålla fokus vid genomgångar. Dock ser vi i enkätresultat att cirka 84% av eleverna upplever att de har god studiero på idrotten. I musik, hkk och slöjd är undervisningsgrupperna mindre och upplevs därmed lite lugnare. Det finns mer tid till varje individ.

I slöjd finns det ett kvarstående fysiskt resultat av elevernas arbete vilket är en framgångsfaktor för elevernas utveckling då lärarna kan ge feedback på ett annat sätt.

Den största framgångsfaktorn i musiken är möjligheten att kunna dela upp klasserna i mindre rum. Halvgrupper och mindre grupper i både hkk och slöjd är också en framgångsfaktor.

NO:

Eleverna i åk: 7 har haft vikarie 1 gång i veckan vilket har lett till att undervisningen har varierat mellan lärarledd undervisning i form av genomgångar och elevaktiv undervisning i form av att jobba med frågor i boken, quiz, olika klipp och så vidare. En del av undervisningen har även varit laborationer där eleverna har jobbat parvis eller i grupper

Elever med extra anpassning har haft möjlighet att arbeta enskilt i grupprum i den mån det har fungerat och har funnits grupprum lediga. Elever har även haft möjlighet att arbeta med hörlurar samt få material uppläst för sig. Det har också funnits möjlighet att anpassa/förenkla inläsningsmaterial och uppgifter. Elever har fått möjlighet att genomföra examinerande moment muntligt vid behov även om det inte funnits som extra anpassning. Kanske är det så att eleven har svårt att formulera en viss fråga i skrift, då kan hen komplettera muntligt. Den muntliga kompletteringen används också om en elev inte är godkänd på det examinerande momentet, eleven kan få läsa på det som de ej har visat på en godtagbar nivå, för att sedan presentera för pedagogen.

Tydlig struktur både på lektionen, men också på det som kommer att ske i ämnet

längre fram i tiden. Här vet eleverna exempelvis när examinerande moment är och vad dessa ska behandla. Detta ger eleverna möjlighet att ta ansvar för sitt lärande då de upplever att de vet vad som kommer.

Möjlighet att arbeta i grupper kan ses som en möjlig framgångsfaktor, beroende på gruppen och individen. Bygga relationen med eleverna ha gett bättre studiero.

SO

Fokus är orienterat mot gemensamma genomgångar och klassaktiviteter, samt med enskilt arbete. Eleverna arbetar med skriftliga uppgifter, uppsatser och prov. Examinationsformen bestäms beroende på område och elevgrupp. Läromiljön görs tillgänglig genom att undervisningen försöker skapa arbetsro så att så många elever som möjligt kan arbeta och lära sig i klassrummet. I enkätundersökningen som rektorerna genomförde så upplevde cirka 88% att det var studiero på lektionerna. Uppgifter individanpassas i möjligaste mån. Ofta lånar läraren andra lärare/resurser för att kunna genomföra muntliga prov.

Instuderingsfrågor är något som hjälper elever att plugga till prov och göra uppgifter, samma sak med E dokument. Detta är dock ett tveeggat svärd. Det finns nämligen en risk att elever blir totalt beroende av dessa dokument och nästan blir förlamade om de inte får dem. Detta gäller inte bara elever som har svårare med skolarbetet utan även många högpresterande elever. Det är viktigt att arbeta in en successiv plan att minska dessa dokumenters omfattning för eleverna för att de annars riskerar att bli förlamade i arbetet längre fram och i praktiken inte klarar sig självständigt med uppgifter eller att plugga till prov. Samtidigt är det viktigt att eleverna vet vad som krävs för att nå de olika betygsstegen.

En framgångsfaktor som är oerhört viktig är att eleverna förstår att de måste försöka lära sig och faktiskt vara med i undervisningen, lyssna och läsa och ta till sig undervisningen. Inga andra instanser spelar någon särskild roll om eleverna inte är beredda att försöka lära sig det de måste kunna.

En sak som gjorde stor skillnad för eleverna i åk 8 var pedagogiska spel. Flera elever som vanligtvis inte intresserar sig för skolarbete i någon större utsträckning blev mycket intresserade. Spelet som vi provade var ett hemmagjort spel om kalla krigets terrorbalans. En elevgrupp skrev en 5 sidor lång plan hur de skulle vinna spelet som var väl detaljerad och absolut kan komma att höja elevernas måluppfyllelse längre fram.

En metod som hjälpte åk 9 var att skriva större uppgifter på ett nytt sätt. Eleverna gör ett stort arbete i slutet av åk 9 i samhällskunskap och geografi. Detta arbete brukar sträcka sig över mer än en månad och många elever har historisk svårt att orka med detta arbete. Vi provade att eleverna fick lämna in svar på några frågor varje vecka. Eleverna fick inte själva välja vilka frågor utan detta bestämdes i förväg av lärarna. Detta gjorde att fler elever än tidigare hann klart med arbetet i tid. Vi upplevde det som att fler "nådde i mål". Det var också enklare att motivera eleverna att utveckla sitt arbete när de kunde "se slutet" varje vecka.

Engelska

Engelskundervisningen har utgått ifrån olika teman (som skapats som "paket" på teams). Eleverna har ibland fått önska tema och ibland har pedagogerna valt ett befintligt tema utifrån elevernas intressen och/eller behov. Pedagogerna har i

möjligaste mån försökt att synkronisera teman och tidsåtgång för teman mellan grupperna i engelska när det gäller årskurs 8 och 9.

Läsningen har anpassats efter elevernas läsförmåga genom att pedagogerna använt "Readtheory.org". Eleverna har även fått göra urval bland texter. Pedagogerna har också diskuterat lämpliga texter för eleverna.

Pedagogerna har kontinuerligt undervisat och hjälpt eleverna att utveckla sin skrivförmåga genom att påvisa olika texttyper som eleverna ibland diskuterat och ibland dissekerat i syfte att kunna skapa liknande texter/skriva in sig i texttypen på egen hand. Därefter har vi följt upp detta med grammatiska avsnitt baserade på gruppernas/elevernas behov.

När det gäller tillgänglig lärmiljö så finns det mycket att utveckla som till exempel tillgång till grupprum samt projektorduk i undervisningssalarna. (syns för dåligt att projicera bild/film på whiteboard). Idag är vissa utrustade med det och andra inte. Vid samtalsövningar har eleverna därför varit indelade i smågrupper inom klassrummets väggar. Inga direkta anpassningar gjorts när det gäller muntliga uppgifter istället har vi fokuserat på att skapa uppgifter på den nivån som eleverna befinner sig på.

Till en stor del av skrivuppgifterna har pedagogerna lagt till en "stödmall" som innehållit lite extra hjälp till eleverna. Där har ibland funnits en hjälpvokabulär eller startmeningar, guider eller översättningar av instruktioner från engelska till svenska. Dessa går inte under rubriken "extra anpassningar" eftersom ALLA elever får använda stödmallarna om de så önskar de är således generella anpassningar.

Haldor har använts för att skapa planeringar/uppgifter samt ta in uppgifter för bedömning och feedback/resultatåtergivning.

Under våren jobbar eleverna med temat uppsatsskrivning, under detta tema får eleverna exempelvis: mallar, föreläsningar/genomgångar, häften och extra stöd för att assistera med den skriftliga produktionen. Pedagogerna delade upp uppsatsskrivningen i olika segment, där varje del tog upp en aspekt om hur man skriver en uppsats. Detta betyder då att uppsatsens delar/temat delades upp i: Val av ämne, introduktion, resultat, diskussion och revidering.

Studieron under lektionerna har varierat med grupperna. Många klassiska uppgifter bidrar starkt till studieron, men lärandet kanske inte är lika stort, medan uppgifter som får eleverna att prata och diskutera med varandra bidrar till "rörigare" lektioner där lärandet kan vara gott. I enkäten som rektorerna genomförde under våren angående studieron så upplevde cirka 85,5% av eleverna att de hade studiero på engelskalektionerna.

Tyska

Tyskan kännetecknas av ganska små grupper (utom i åk 7) och undervisas på varierande sätt, även utomhus, men har en grund i läromedlet (bok). Pedagogerna kör med ganska täta läxor, med vissa anpassningar beroende på elev och klassernas belastning i övriga ämnen vid respektive tillfälle. I åk 9 blir det en hel del kultur och realia, som har uppskattats av eleverna. Speciellt filmer och material som kopplats till TORA. (Vergangenheitsbewältigung) Tyskans utmaning är och förblir att försöka popularisera utan att banalisera.

Spanska

Spanskan har haft medelstora grupper och undervisningen varierar kraftigt med fokus på elevengagemang och att bygga intresse och språkglädje. Utgångspunkten har varit det fysiska läromedlet "Gracias" som finns på skolan från årskurs 6-9 med lärarhandledningar. Internet har använts flitigt för att tydligt ge bilder av Spanien och spansktalande länder. Några få exempel på vad vi använt webben till: Menyér på spanska restauranger (webbsidor), gått omkring på gator i Madrid och Barcelona (Google Maps), lyssnat på spansk musik (Spotify).

Undervisningen i Fritidshemmet

Fritidshemmet har bestått av två avdelningar: Lill- och Storfritids.

På samtliga avdelningar jobbar vi med fasta aktiviteter varje vecka för att skapa en tydlig struktur och för att kunna möta elevernas olika intressen och behov samt för att skapa en meningsfull fritid. Vi använder oss av lokala pedagogiska planeringar (lpp) för att planera och utvärdera de olika aktiviteterna vi erbjuder. Vi har olika temaperioder för att kunna komplettera och kompensera skolans mål. Vi erbjuder lustfyllda och elevstyrda aktiviteter. För att uppnå elevdemokrati på fritidshemmet använder vi oss av förslagslådan, den läser vi en gång i veckan tillsammans med eleverna och utgår ifrån de förslag som inkommer vid planering av aktiviteter och inköp av material med mera. Elevdemokratin finns även med i våra fritidsråd där eleverna muntligt får utvärdera den verksamhet som bedrivits samt ha önskemål om förändringar i framtida aktiviteter.

Undervisningen i fritidshemmet har bestått av värdegrundsarbete, fysisk aktivitet, pyssel, odling, utevistelse, musik, demokratiskt arbete, bakning, traditionstema.

Värdegrundsarbetet genomsyrar hela verksamheten. Vårt värdegrundsarbete har varit åldersanpassat, situationsinriktat. Undervisningen har tagit utgångspunkt i "stopp min kropp" och samtal kring känslor samt dess uttryck. Därefter har vi riktat fokus på att sätta ord på känslorna vid konflikthantering. För de äldre åldrarna har undervisningen handlat mycket om konflikthantering utifrån samt att medla i varandras konflikter utifrån Teaching students to be peacemaker (TSP). På fritidshemmet får eleverna kompisträna, vara "mini-fritidsfröknar". Därmed utmana samt utveckla sina och varandras sociala relationer.

Fysisk aktivitet på fritidshemmet grundas i våra kontinuerliga besök i idrottssalen där eleverna kan välja mellan att leka fritt eller att utöva bollsporter men de får även delta i gemensamma aktiviteter som är lärarstyrda. Här får eleverna utveckla sina motoriska färdigheter, vara kreativa, träna sina sociala förmågor. Den fysiska aktiviteten speglas även varje lov, under sportlovet åkte vi skridskor, besökte Tybblelundshallen och fick en pedagogisk genomgång av flertalet friidrottsgrenar samt praktiskt utöva grenarna. Varje lov har vi haft gagabollsturnering.

Varje måndag är delar av fritidshemmet i förskolans vindskydd (enl. Överenskommelse med förskolan). Varje onsdag är hela fritidshemmet ute tillsammans på skolgården samt i den närliggande skogen. Under onsdagens utevistelse serverar fritidshemmet grillat mellanmål. På våren, sommaren och tidig höst går vi till vår kolonilott där eleverna får odla samt genom detta även lära sig om hållbar utveckling.

Varje år arbetar fritidshemmet tematiskt med musik under höstterminen. Under tema-

tiden får eleverna aktivt delta i körträningar där de tillsammans med pedagoger bestämmer och utformar ett luciaframträdande. I år hölls fyra konserter, en per stadiet i skolan och en för vårdnadshavare. Detta skedde i samarbete med Svenska kyrkan i Pålsboda.

Melodifestivalen tema: Samtidigt som det visas på tv har vi på fritidshemmet varje vecka visat veckans låtar och haft en egen röstning för att ta fram vår egen "mellovinnare".

Vi har under höst och vårterminen haft kontinuerligt pyssel som baserat sig efter säsong samt intresse. Här har eleverna fått utveckla sina finmotoriska färdigheter.

Demokratin genomsyrar hela fritidshemmets verksamhet. Eleverna i fritidshemmet har god möjlighet till att forma verksamheten då vi kontinuerligt har fritidsråd där eleverna muntligt får utvärdera samt forma verksamheten via önskemål. Eleverna har även möjlighet att påverka sin fritidsvistelse genom förslagslådan där de kan skriva lappar om önskemål, dessa lappar ligger till grund för planeringen inför lov men även under vardagen.

Varje lov utgår ifrån de önskemål som eleverna formulerat i fritidsråd samt via förslagslådan. Vi utmanar även eleverna med en aktivitet som är i samarbete med en närliggande förening.

Vi uppmärksammar och firar aktuella traditioner tex påsk, midsommar, Fritidshemmets dag.

Vi har "träden" på respektive avdelning där vi kontinuerligt uppdaterar med bilder och kopplar till läroplanen tillsammans med eleverna för att synliggöra lärandet.

Kontakt med vårdnadshavare sker dagligen vid överlämningar till och från fritidshemmet. I övrigt sker kontakt via Haldor där vi skriver månadsbrev samt övrig information. Under höstterminen höll fritidshemmet ett föräldramöte där vi presenterade verksamheten och personalen. Synliggörande av verksamheten har vi sett förbättra samverkan mellan fritidshem och hemmet.

3.5 Personalens arbetsmiljö

Utifrån resultaten av Skolinspektionens personalenkät är det svårt att dra några större slutsatser, då deltagandet i enkäten var mycket lågt. Ett utvecklingsområde för ledningen till kommande läsår är att genomföra personalenkäter under till exempel en APT.

Utifrån personalens egna utvärderingar i respektive arbetslag syns en positiv trend i arbetslagens kollegiala utveckling. Arbetslagen uttrycker sin styrka i tillsammansarbete, där de tar tillvara varandras kompetens på bästa sätt.

Det är flera medarbetare som till hösten valt att avsluta sin anställning på skolan, men utifrån avslutande samtal framkommer inte några särskilda skäl kopplat till arbetsmiljön på skolan, utan anledningarna gäller framförallt personliga angelägenheter och lön. Dock är svårigheterna med att rekrytera ny behörig personal ett stort problem, ledningen brottas med denna fråga året runt och speciellt svårt blir det ju närmare sommaren vi kommer.

På APT:n har rektorerna kontinuerligt följt upp det systematiska arbetsmiljöarbetet

(SAM) och där en återkommande diskussionspunkt var ventilationen som är nyinstallerad men som inte fungerat som den ska. Vissa dagar har det inte funnits någon luft alls i klassrummen och då har det varit svårt att bedriva undervisning. En annan diskussionspunkt har varit trafiken och arbetet på skolans område när verksamheten är igång. Även att vi inte kan lita på att "wifi" fungerar till 100% är ett problem för pedagogerna och eleverna, det blir ett stort stressmoment då pedagogerna behöver arbeta med "skuggplaneringar" ifall nätverket ligger ner.

Tillbudet har i största delen gällt frågor kring nätverk och transporter och arbete på skolgården medan verksamheten är igång.

3.6 Närvaroarbete

Tabellerna visar frånvaron per årskurs läsåren 2021-2022 och 2022-2023. Tabellerna skiljer sig åt då bildningsförvaltningen under läsåret 21-22 ändrade mätintervallet för frånvaro med start på 15 % för att följa Skolverkets statistik.

		Total frånvaro, antal elever i varje intervall, 2021-2022					Total frånvaro, antal elever i varje intervall, 2022-2023		
Åk	Antal inskrivna elever, juni 2022	10-19 %	20-49 %	Mer än 50 %	Åk	Antal inskrivna elever, juni 2023	15-29 %	30-49 %	Mer än 50 %
F	47	17	2	0	F			0	0
1	34	16	1	0	1			1	0
2	26	6	2	0	2			0	0
3	27	12	0	0	3			0	0
4	37	12	1	0	4			1	0
5	28	4	1	1	5			1	0
6	43	9	2	0	6			0	1
7	39	13	3	4	7			6	0
8	44	12	4	7	8			3	3
9	43	14	2	4	9			4	3
Summa	368	115	18	16	Summa			16	7

Närvaroarbete F-6

30 % av eleverna på F-6 har en frånvaro på 15 % eller mer. Det är högre frånvaro jämfört med 2022 alla månader förutom februari.

Några av de aktiviteter som genomförts för att främja närvaroarbetet är:

- Workshop på KUT-dagarna vid terminsstart HT-22. Arbetslagen fick sätta mål. Närvarocoach har arbetat med en elev.

Representanter från elevhälsan har deltagit på närvaromöten för några elever.

Handledning och riktade insatser av skolpsykolog.

Arbete för att revidera närvarorutinen på kommunnivå och skolnivå.

Samverkans- och SIP-möten.

Positivt att kunna rikta skolpsykologens arbete.

Projektet med närvarocoacher har fallit väl ut.

Trots att närvaron minskar finns det bra verktyg att använda i närvaroarbetet, som önskas utvecklas och användas i högre utsträckning, till exempel insatser från närvarocoach och skolpsykolog. Vi ser också att vi behöver lägga till fler aktiviteter till nästkommande läsår för att arbeta mer riktat kring att främja närvaro ur ett elevhälsoperspektiv där man ser all personal på skolan som elevhälsa.

När vi ser på statistiken i systemet så kan vi inte se en minskning av frånvaroprocenten månad för månad. Det får oss att fundera kring om rutinen kring Frånvarotrappan följs, då det i så fall borde ge resultat på siffrorna. Om kartläggning görs och åtgärder sätts in för att öka närvaron, kopplas inte EHT in, men då vi inte ser att frånvarosiffrorna minskar ställer vi oss frågande kring om kartläggningarna och åtgärderna görs eller varför det inte inkommer till EHT.

Angående workshopen kring det systematiska arbetet med att främja närvaron som genomfördes vid terminsstart har utvärderingarna visat positivt resultat. Därför tänker vi fortsätta med det arbets sättet framgent.

Resultatet visar att frånvaron år 2023 är högre varje månad jämfört med tidigare år. Det får oss att fundera kring varför det ser ut som det gör. Utifrån de observationer och samtal elevhälsan haft med pedagoger och elever under terminen kan elevhälsan åtminstone konstatera att det varit rörigare gällande personal på mellanstadiet. Det har bland annat saknats personer och varit längre sjukskrivningar.

Närvaroarbete 7-9

53 % av eleverna har en frånvaro på 15 % eller mer. Det är högre frånvaro jämfört med 2022 alla månader förutom februari.

Några av de aktiviteter som genomförts för att främja närvaroarbetet är:

- Workshop på KUT-dagarna vid terminsstart HT-22. Arbetslagen fick sätta mål. Närvarocoach har arbetat med en elev.

Representanter från elevhälsan har deltagit på närvaromöten för några elever.

Handledning och riktade insatser av skolpsykolog.

Arbete för att revidera närvarorutinen på kommunnivå och skolnivå.

Samverkans- och SIP-möten.

Analys:

Vi funderar kring varför frånvaron blivit så pass hög under de två senaste månaderna. Bland annat genomförs en del schemabrytande dagar dessa månader. Något som vi tror är bra, men att strukturen behöver stärkas under dessa dagar, samt att gruppsammanhållningen behöver arbetas med under terminen så det finns en inbyggd trygghet i gruppen vid dessa dagar. Vi resonerar också kring att det kan röra sig om viss skoltrötthet samt nationella prov och att mycket prov och inlämningar gjorts eleverna provtyngda. Vi tänker att det finns en stor vinst i att prov sprids ut över terminerna och inte samlas på slutet. Vi ser också att det är av vikt att pedagogerna genomför formativ undervisning och bedömning.

När vi ser på statistiken så kan vi inte se en minskning av frånvaroprocenten månad för

månad. Det får oss att fundera kring om rutinen kring Frånvarotrappan följs, då det i så fall borde ge resultat på siffrorna. Om kartläggning görs och åtgärder sätts in för att öka närvaron, kopplas inte EHT in, men då vi inte ser att frånvarosiffrorna minskar ställer vi oss frågande kring om kartläggningarna och åtgärderna görs eller varför det inte inkommer till EHT.

Angående workshopen kring det systematiska arbetet med att främja närvaron som genomfördes vid terminsstart har utvärderingarna visat positivt resultat. Därför tänker vi fortsätta med det arbetssättet framgent.

Vi ser brister i det pedagogiska ledarskapet i klassrummet och det saknas relationer mellan elever och pedagoger. Vi upplever att mentorerna inte har samma koll på sina elevers närvaro/frånvaro och att det finns en distans i den relationen. Som pedagog har du ett ansvar i klassrummet att alla elever kan ta del av undervisningen med hjälp av extra anpassningar.

Vi har också fört diskussioner under terminen kring att ramen och strukturen kring lektioner inte är tydliga och samstämmiga. Det saknas en samsyn och ett gemensamt ansvar för eleverna.

4 Identifiera och precisera problem kopplade till måluppfyllelse

4.1 Identifiera och precisera problem kopplade till resultat och måluppfyllelse

1. Studiero – cirka 79,4 % eleverna upplever att de får studiero i klassrummet.
2. Att utmana eleven utifrån dennes kunskapsnivå - cirka 25% av eleverna (åk 4–9) tycker inte att de blir tillräckligt utmanade utifrån deras kunskapsnivå.
3. Elevdelaktighet – cirka 25% av eleverna (åk 4–9) känner att de inte har någon möjlighet till att vara med och påverka sin undervisning.
4. Ledarskapet i klassrummet - Ovanstående punkter påverkas av ledarskapet i klassrummet. Ett effektivt ledarskap i klassrummet skapar goda förutsättningar för undervisning, utveckling och lärande. Genom att arbeta med tydlighet, trygghet och goda relationer till eleverna leder detta till en bra lärandemiljö och möjligheten till ökad måluppfyllelse.
5. Närvaro - cirka 30 % av eleverna på f-6 har en frånvaro på 15 % eller mer. 53 % av eleverna på 7-9 har en frånvaro på 15 % eller mer.

Vi väljer att ha studiero som det mest prioriterade området och där punkt 2, 3 och 4 är egentligen åtgärder för att nå målet med ökad studiero. Vi anser att om eleverna utmanas utifrån sin nivå, känner sig delaktiga i deras lärmiljö och pedagogen arbetar utifrån tydliga strukturer och relationellt så kommer det även bidra till att studieron för eleverna blir bättre och arbetsmiljön för pedagogerna förbättras.

5 Analys av orsaker till varje prioriterat problem

1. **Elevdelaktighet** - utifrån enkätresultatet av Skolinspektionens enkät "Skolans arbete för att säkerställa studiero - det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också" som rektorerna även detta år genomfört, ansåg – cirka 25% av eleverna (åk 4–9) att de inte har någon möjlighet till att vara med och påverka sin undervisning. Utifrån elevernas upplevelse av elevdelaktigheten i de olika ämnena i skolan så är spannet mellan dem som tycker att de är delaktiga och de som anser att de delvis är delaktiga allt från 50% till 90% beroende på ämne.

Individnivå - Genom analys av Skolinspektionens enkät "skolans arbete för att främja studiero" framkom det även att cirka 20% av eleverna ansåg att de inte fick arbeta på så varierade arbetsätt under lektionerna, vilket i sin tur kan leda till bristande engagemang hos eleverna och därmed försvinner lusten och motivationen till att eleverna själva tar initiativ till att påverka undervisningens innehåll. Om dessutom inte tillfällena till elevmedverkan finns, blir det ännu svårare för eleverna att ta taktpinnen till egna initiativ.

Processnivå - Genom analys av enkätsvar kan man utläsa att elevdelaktigheten upplevs högre i de lägre åldrarna (F – 6) än i de högre åldrarna (7 – 9). En rimlig orsak till detta, som också nämns i "Främja studiero i klassrummet" som är en forskningssamanställning utförd av Skolforskningsinstitutet är följande:

"Ofta är lärare till yngre elever mer medvetna om sin betydelse än lärare till äldre elever. Det kan innebära att lärare till äldre elever i högre grad fokuserar på själva utformningen av undervisningen och mindre på relationsbyggandet och på att stödja eleverna. Resultatet stämmer överens med den tidigare översikten, där författarna även nämner möjligheten att eleverna kan vara mer känsliga för hur relationerna till lärarna är just på grund av att de träffar dem mer sällan" (Roorda m.fl., 2017; Roorda m.fl., 2011).

För att eleverna ska känna sig delaktiga och få insikt i sitt eget lärande, är det nödvändigt för pedagogerna att arbeta med relationsbyggande aktiviteter och arbeta aktivt för att stödja relationerna till eleverna. En studie gjord av Nordenbo m.fl. beskriver den så kallade relationskompetensen. *"Relationskompetensen handlar om att läraren ska ha kompetens i att skapa relationer med de enskilda eleverna. Att kunna bygga relationer med eleverna förutsätter att läraren visar eleverna "respekt, tolerans, empati och intresse" (Nordenbo m.fl., 2008, s. 71).*

Strukturnivå - För att få syn på elevernas känsla av delaktighet krävs det aktiva insatser från pedagoger och ledning. Det krävs att det genomförs kontinuerliga uppföljningar med både elever och pedagoger. Ibland kanske inte elevernas och pedagogernas uppfattning stämmer överens, därför är det mycket viktigt att ta tillvara på båda perspektivens vinklar. Det är också viktigt att från ledningens sida vara ute i verksamheterna och se hur arbetet fortgår.

2. **Att utmana eleven utifrån dennes kunskapsnivå** - cirka 25% av eleverna (åk 4–9) tycker inte att de blir tillräckligt utmanade utifrån deras kunskapsnivå.

Utifrån enkätresultatet av Skolinspektionens enkät "Skolans arbete för att säkerställa studiero" som rektorerna genomförde, visar resultatet att cirka 75% av eleverna på åk 4-9 svarar att det stämmer helt eller stämmer ganska bra med att de får utmaningar i

ämnen. Detta resultat överensstämmer med förra årets resultat, vilket innebär att det fortsättningsvis är ett arbetsområde som skolan behöver prioritera.

Individnivå: Elevernas utmaningar utifrån kunskapsnivå hänger samman med elevens delaktighet. Eleverna "äger" inte sitt eget lärande och har då också svårt att få fram sina tankar och funderingar till pedagogerna.

Processnivå: Utifrån pedagogernas egna analyser av dess undervisning, är det flera som nämner svårigheter kring just utmaningar kring elevernas kunskapsnivå. De nämner bland annat att problemet blir extra märkvärdigt när ordinarie personal är sjuk och då det är brist på vikarier. Pedagogerna får gå in och täcka för varandra i klasserna, vilket resulterar att planeringstid och förberedelsearbete (där inräknat planering av anpassade uppgifter till elevernas kunskapsnivå) uteblir. Pedagogerna beskriver också svårigheter med att bedriva undervisning till elever som är långt ifrån att nå målen samtidigt som de bedriver ordinarie undervisning.

Strukturnivå: – Skolors elevunderlag påverkar möjligheten till hur man kan organisera och fördela resurser i skolan. Grundförutsättningarna utifrån elevantalet på Folkasboskolan bidrar till vissa utmaningar skolans organisation utifrån undervisningstid med mera. Det är viktigt att inte endast fokusera på de elever som befaras ej nå målen, alla elever ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

3. Studiero – cirka 79,4 % eleverna upplever att de får studiero i klassrummet. Trygghet och studiero är faktorer som påverkar elevernas möjlighet till måluppfyllelse. Andra faktorer är ledarskapet i klassrummet, elevdelaktighet och det förebyggande värdegrundsarbetet på skolan. Våra senaste mätningar visar att var 5:e elev upplever att de inte får studiero i klassrummet och således påverkas dessa elever möjlighet till högre måluppfyllelse.

Individnivå: Studieron i klassrummet påverkas mycket av hur tydligt allt är för den enskilde eleven utifrån dess förutsättningar och behov. Alla elever måste förstå lektionens innehåll utifrån deras erfarenheter och därför måste undervisningen anpassas med den enskilda eleven i centrum. Viktigt med varierande undervisning med tydliga instruktioner där eleverna vet vad som förväntas av dem. Utifrån flera orsaker kan vi se att strukturen kring hur vi på skolan arbetar kring enskilda elevers anpassningar har i vissa fall brustit vilket resulterat i att studieron i klassrummet försämrats.

Processnivå: Det ofta elever som inte får utmaningar på sin nivå oavsett om det är för svårt eller lätt som även bidrar till att studieron i klassrummet påverkas negativt genom att man blir orolig som i sin tur bidrar till att det blir "rörigt" i klassrummet.

Strukturnivå: organisation/resurser (personal och materiella), styrning och ledning på olika nivåer, mål och planer.

4. Ledarskapet i klassrummet - Ovanstående punkter påverkas av ledarskapet i klassrummet. Ett effektivt ledarskap i klassrummet skapar goda förutsättningar för undervisning, utveckling och lärande. Genom att arbeta med tydlighet, trygghet och goda relationer till eleverna leder detta till en bra lärandemiljö och möjligheten till ökad måluppfyllelse.

Individnivå: Eleverna mår bra av ett effektivt ledarskap där trygghet är den största byggstenen. Trygga elever skapar ett gott klimat och leder till studiero.

Processnivå: I "Främja studiero i klassrummet" som är en forskningssamanställning utfärdad av Skolforskningsinstitutet drar de följande huvudsats: *"En huvudslutsats som vi drar är att lärares ledarskap i klassrummet har stor betydelse för lärandemiljön. Det stora antalet arbetsätt och variationen mellan dessa visar också de stora möjligheterna med att se utvecklandet av studiero som ett arbete lärare gör snarare än till exempel ett resultat av en lärares personlighet eller något som sker av sig självt"*.

Detta stämmer väl överens med de analyser som ledning och pedagoger gjort till anade orsaker. Pedagogernas ledarskap är nyckeln till framgångsrika resultat, så väl kunskapsmässigt som socialt.

Strukturnivå: Det är viktigt att fortsätta hålla fast vid de planerade insatser som gett resultat för pedagogernas utvecklande ledarskap. Det krävs målinriktade insatser från ledningens håll, samt kontinuerliga verksamhetsbesök och uppföljningar.

5. **Närvaro** - cirka 30 % av eleverna på F-6 har en frånvaro på 15 % eller mer. 53 % av eleverna i åk 7-9 har en frånvaro på 15 % eller mer.

Individnivå: Flera elever lider av psykisk ohälsa, vilket bidragit till att frånvaron hos vissa elever ökat. Skolan behöver arbeta aktivt för att minska den psykiska ohälsan och i tidigt skede följa upp bakomliggande orsaker. En annan trolig orsak är elevernas motivation till skolarbete.

Strukturnivå: Skolan behöver ta ett omtag kring den nya närvarorutinen och kontinuerligt följa upp frånvaron hos elever.

Processnivå: Ledning och elevhälsa behöver utveckla arbetet med närvarorutinen.

6 Identifierade utvecklingsområden och planerade insatser

1. Studieron ska öka

- Fortsatt arbete med Jonas Nilsson, den förtroendefulle pedagogen och då utgå ifrån Skolforskningsinstitutets forskningssammanställning "Främja studiero i klassrummet - lärares ledarskap". Pedagogerna kommer att få läsa och diskutera materialet i tvärgrupper utifrån åldrar de undervisar i. Målsättningen är att dessa diskussioner ska leda till en samsyn som alla kan stå fast vid som i sin tur kommer att utveckla vårt sätt att arbeta kring ett framgångsrikt ledarskap som leder till studiero.

- Likvärdig skolstart, kommer att genomföras de 2 första skolveckorna och därefter utvärderas inför kommande skolstart. Vissa av punkterna kommer man att arbeta kontinuerligt med under hela läsåret. Under dessa två veckor arbetar samtliga årskurser med skolans vision och värdeord. Mycket tid viks åt att tillsammansarbete i klasserna och genomgång av trivsel- och trygghetsregler. Begreppen elevdelaktighet och studiero diskuteras i klasserna och i arbetslagen för att få en samsyn kring begreppen.

Ovanstående kommer att följas upp via: arbetslagsmöten, medarbetarenkät, medarbetarsamtal, Folkasboskolan, kvalitetsplan 23/24, klassrumsobservationer, elevsamtal, Skolinspektionens enkät "Skolans arbete för att säkerställa studiero - det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också", kommungemensamma enkäten för elever.

- Tillgänglig lärmiljö, EHT kommer att inventera tillgängligheten i klassrummen under hösten och diskutera vad tillgänglighet är för något tillsammans med pedagogerna. Ledning och stimulans kommer att vara i fokus. Arbetet med undervisningsprocessen och dess olika delar kommer att gynna lärmiljöns tillgänglighet.

- Från och med nästa läsår kommer åk 7-9 ha mentorstid enligt följande utifrån personalens och elevernas utvärdering: Måndag 40 minuter Onsdag 10 minuter Fredag 10 minuter.

2. Elevdelaktigheten ska öka

- Undervisningsprocessen (se bilaga) ska implementeras hos alla pedagoger. Detta gör vi genom att gå igenom mallen vid terminsstart samt avsätta tid under KUT-dagarna för att gemensamt gå igenom mallens alla delar. Vi har ambitionen att utveckla planeringsdelen i Undervisningsprocessen med att börja arbetet kring hur man redan i planeringsstadiet kan få med eleverna.

- Likvärdig skolstart kommer även i år att genomföras under de två första skolveckorna. Under dessa två veckor arbetar samtliga årskurser med skolans vision och värdeord. Mycket tid viks åt att tillsammansarbete i klasserna och genomgång av trivsel- och trygghetsregler. Begreppet elevdelaktighet diskuteras i klasserna och i arbetslagen för att få en samsyn kring begreppet.

- SKUA-arbetet kommer att fortsätta under året. Med ett språkutvecklande arbetssätt når man ut till fler elever och kan tillhandahålla en inkluderande undervisning. Vi kommer till hösten ha en SKUA-utvecklare kopplad mot oss för inspiration och motivation.

- Välorganiserade elevråd i åk: F-3, 4-6 och 7-9. Elevråd stärker elevernas med

medverka i utvecklingen av skolan. Det finns planer på att utbilda elevrådet åk 7-9 om det finns möjlighet till det. De kommer att delta på en del aktiviteter tillsammans med de andra högstadieskolorna i Sydnärke.

3. Alla elever ska känna sig utmanade utifrån sin kunskapsnivå

- EHM-möten - Elevhälsan kommer att träffa mentorerna för alla årskurser två gånger per termin, för att fånga upp de olika klasserna på gruppnivå och stödja och stäva de pedagogiska insatserna för att främja en tillgänglig lärmiljö. Mentorerna kommer att lägga fram ett nuläge för den aktuella klassen och utifrån vilka utvecklingsområden gruppen har dokumenteras ett spindeldokument med tydliga riktlinjer om vem som förväntas göra vad för gruppens utveckling. Spindeldokumentet följs sedan på under EHT.

- Kontinuerliga kunskapsuppföljningar 2 gånger per termin utifrån grupp och individ.

- SKUA-arbetet kommer att fortsätta under året. Med ett språkutvecklande arbetssätt når man ut till fler elever och kan tillhandahålla en inkluderande undervisning. Vi kommer till hösten ha en SKUA-utvecklare kopplad mot oss för inspiration och motivation.

4. Ledarskapet i klassrummet ska öka - Fortsatt arbete med Jonas Nilsson, den förtroendefulle pedagogen och då utgå ifrån Skolforskningsinstitutets forskningsammansättning "Främja studiero i klassrummet - lärares ledarskap". Pedagogerna kommer att få läsa och diskutera materialet i tvärgrupper utifrån åldrar de undervisar i. Målsättningen är att dessa diskussioner ska leda till en samsyn som alla kan stå fast vid som i sin tur kommer att utveckla vårt sätt att arbeta kring ett framgångsrikt ledarskap som leder till studiero.

5. Närvaron ska öka

- Implementering av "Riktlinjer för att främja skolnärvaro" kommer att ske i tvärgrupper med work-shops som underlag för att implementera och skapa samsyn kring rutinerna. Implementeringen kommer även att innebära att vi gör riktlinjen till vår.

- Kontinuerlig uppföljning av elevernas frånvaro under arbetslag. En gång i månaden kollar alla mentorer över vilka elever som har mer än 15% frånvaro och dokumentation av insatser.

Lista över interna dokument som kompletterar kvalitetsplanen

Barn- och elevhälsoplan 2022 - 2024

Handbok för elevhälsa

Huvudmannaplan för studie- och yrkesvägledning

Kompetensförsörjningsplan förskola/skola

Riktlinje för att främja skolnärvaro

<p>Pedagogisk planering (PP)</p> <p>Du skriver en PP för att strukturera undervisningen för dig själv och göra den tydlig för elever och föräldrar. Du sätter fokus på Lgr 22 i ditt arbete. Då kan du utvärdera både elevernas kunskaper samt din egen undervisning. Glöm inte bort möjligheten att göra PP med eleverna. I planeringen utgår du från ämnets syfte och centrala innehåll. En PP har en tydlig rubrik som beskriver ett arbetsområde/kapitel/moment och är tidsbestämt.</p> <ul style="list-style-type: none"> Du skriver dina PP i Haldor med ett språk som elever förstår och där de involveras. Du tydliggör vad som ska bedömas och varför (koppla till läroplansmål, kunskapskrav och centralt innehåll). Du tydliggör hur de ska bedömas och skapar utifrån detta uppgifter (välj olika former av bedömning). Varje avslutad PP utvärderas tillsammans med eleverna (tex enkät, diskussion) och resultatet återkopplas till eleverna och ligger till grund för nästa PP. 	<p>Formativ bedömning</p> <p>Du gör löpande formativa bedömningar för att stimulera elevens fortsatta utveckling. Du använder bedömningarna för att reflektera över och utvärdera resultatet av din egen undervisning.</p> <p>Du arbetar med formativa bedömningar muntligen med eleverna på lektionerna och skriftligen (se nedan) genom att beskriva:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vad eleven kan Vad eleven behöver/kan utveckla Hur du som lärare/vi som skolkan ge stöd <p>Du skriver och publicerar löpande i Haldor vilket innebär:</p> <ul style="list-style-type: none"> När du vill eller behöver ge eleven feedback. När du behöver skriva för att själv ha koll och i efterhand kunna visa vad du/ni har gjort. I samband med att eleverna avslutat arbetet med en pedagogisk planering. Alltid inför utvecklingssamtal för att hålla processen levande för elever och föräldrar. 	<p>Bedömningar mot kunskapskrav</p> <p>Du gör bedömningar utifrån dina PP i Haldor. Du gör bedömningarna för att samla underlag inför betygssättning/omdömen.</p> <p>Efter varje avslutad PP gör du en bedömning till varje elev. Där finns även möjlighet att lämna en individuell feedback till eleven.</p> <p>Resultatkonferens</p> <p>Varje ämneslärare sammanfattar det aktuella kunskapsläget för eleverna i sina grupper.</p> <p>Åk 4-6: Resultaten fylls i trafikljusunderlaget minst 2 ggr/läsår i teams på respektive skola som underlag för resultatkonferens. Du markerar om eleven när mer än en godtagbar kunskapsnivå (D-A) / när en godtagbar kunskapsnivå (E) / riskerar att inte nå en godtagbar kunskapsnivå / när ännu inte en godtagbar kunskapsnivå.</p> <p>Om eleven är röd- eller gulmarkerad anger du även vilka extra anpassningar som görs. Observera att extra anpassningar dokumenteras och utvärderas löpande i Haldor där även vårdnadshavare och elever kan ta del.</p> <p>Åk 7-9: omdöme sätts i omdömesmatrisen i Haldor inför resultatkonferens och utvecklingssamtal. Dessutom görs och publiceras bedömningar löpande under hela terminen i Haldor.</p>	<p>Omdömesblankett</p> <p>Under fliken omdömen ligger dina ämnesgrupper, gå in i respektive grupp, klicka på visa/skriv omdömen för varje elev och gör en samlad bedömning under rubrik sätt omdöme en gång per läsår.</p> <p>Du markerar om eleven när mer än en godtagbar kunskapsnivå (D-A) / när en godtagbar kunskapsnivå (E) / när ännu inte en godtagbar kunskapsnivå.</p> <p>Betygsättning</p> <p>Vid betygsättning (åk 6-9) använder du dig av den sammanvägda bedömningen. Du använder all tillgänglig information (såväl formell som informell dokumentation) om elevens kunskaper och utvärderar dem iförhållande till kunskapskraven. Betygen sätts i Edwise vid terminernas slut.</p>	<p>Utvecklingssamtal och framåtsyftande planering</p> <p>Elev och vårdnadshavare ska ha ett utvecklingssamtal med skolan varje termin. Samtalet handlar om både kunskapsutveckling och social utveckling i förhållande till läroplan, kursplan och kunskapskrav. Samtalet ska fokusera på hur skolan kan stödja och stimulera elevens utveckling och ge elev och vårdnadshavare möjlighet att påverka och ta ansvar för skolgången.</p> <p>Samtalen dokumenteras i en IUP (Individuell utvecklingsplan). För åk 6-9 beslutar respektive rektor om IUP ska skrivas. IUP:n är framåtsyftande och gör att vi på skolan, eleven och föräldrarna får en samlad bild av utvecklingsområden och de åtgärder skolan ska vidta för att stötta eleven. IUP:n följs upp vid nästkommande samtal. Hur gick det? Var är vi? Hur gör vi? Vart ska vi?</p> <p>Om eleven inte når en godtagbar kunskapsnivå anger du även vilka extra anpassningar som görs. Observera att extra anpassningar dokumenteras och utvärderas löpande i Haldor där även vårdnadshavare och elever kan ta del.</p> <p>Elevledda utvecklingssamtal</p> <p>Vissa skolor genomför elevledda utvecklingssamtal, där eleverna själva håller i samtalen tillsammans med vårdnadshavare och ges möjlighet att samtala med flera undervisande pedagoger.</p> <p>Eleverna ges tid i skolan att förbereda samtalen och gå igenom bedömningar och formativ återkoppling. I dialog med undervisande pedagog. Den framåtsyftandeplaneringen dokumenteras i avsett dokument (tex. IUP).</p>
---	--	---	--	--

Bildningsförvaltningen

Vision Folkasboskolan

Folkasboskolans ledord, **TORA =Trygghet, omtanke, respekt, ansvar** ska ligga till grund för vårt dagliga arbete på skolan och vår vision. Vi arbetar utifrån en helhetssyn där ledorden TORA och trygghetscirkeln visar oss riktningen i vårt dagliga arbete på skolan.

Vi utgår ifrån våra ledord när vi sätter våra mål, och de visar vår riktning. Vi ser hela verksamheten som en helhet där ledorden ska gå som en röd tråd genom alla delar av verksamheten, från förskoleklass till åk 9 och i fritidshemmet.

Vår vision är en skola där alla elever får lyckas och lära sig nya saker. På Folkasboskolan ska alla elever bli positivt uppmärksammade och känna stimulans, stöd och framtidstro. Alla elever ska utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar.

Gemensamt bygger vi våra elevers framtid genom att visa ett gemensamt ansvar och engagemang där alla elever är allas ansvar.

Tillsammans skapar vi arbetsro för att främja ett lärande där vi har positiva förväntningar på elevernas kunskapsutveckling. Vi arbetar för att eleverna ska bli trygga individer med mod att möta sin framtid. Tillsammans utmanar vi våra elever att nå högre mål och har en tro på att eleven alltid kan ta ett steg till. Vi arbetar för att skapa en trivsamt atmosfär där det är nära till glädje och skratt. Vi delar med oss av våra motgångar och

framgångar så att det kan ske en positiv utveckling. Vi vågar att prova nytt i ett tillåtande klimat.

Elever som lämnar Folkasboskolan vill vi ska ha utvecklats till självständiga individer med förmåga att ta eget ansvar för sin framtid.

Skolans arbete för att säkerställa studiero

- *det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*

Kvalitetsgranskning 2016

Diarienummer: 400-2015:1405

Foto: Scandinav Bildbyrå

Innehållsförteckning

Förord	4
Granskningen i korthet	5
Syfte och genomförande	5
Fokus på undervisningens genomförande och rektors ansvar	5
Huvudsakliga resultat	5
Positiva iakttagelser	6
Följ upp systematiskt och vidta åtgärder	7
Inledning	8
Studiero	8
Fokus och avgränsningar	9
Resultat och exempel	10
Goda förutsättningar för studiero	10
När förutsättningarna för studiero är mindre goda	11
Rektors styrning och uppföljning	12
Diskussion	15
Bilagor	20
Aggregerade resultat i tabellform	21
Bakgrund, syfte och frågeställningar	26
Metod och genomförande	27
Exempel på arbetsgång vid ett förbättringsarbete	28
Exempel på elevenkät	29
Exempel på observationsschema	30
Lästips	33
Ordlista	34
Kommuner och skolor som granskats	35

Förord

Skolinspektionen har i uppdrag att granska kvaliteten i sådan utbildning och pedagogisk verksamhet som står under myndighetens tillsyn. Granskningen innebär en detaljerad och systematisk undersökning av verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område, i förhållande till nationella mål och riktlinjer. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö.

Huvudsyftet med kvalitetsgranskningen är att bidra till utveckling. Granskningen gör tydligt vad som behöver förbättras för att i högre grad nå målen för verksamheten inom det aktuella området. Syftet är även att beskriva väl fungerande inslag och att visa på framgångsfaktorer.

Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade skolorna och skolhuvudmännen, dels i denna övergripande och sammanfattande rapport. Genom beskrivningar av viktiga kvalitetsaspekter inom granskningsområdet, avser rapporten att ge ett utvecklingsstöd även för skolor som inte har granskats.

Rapporten redovisar resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning med inriktning mot skolhuvudmäns och skolors arbete för att främja och upprätthålla studiero i undervisningen. Iakttagelserna och slutsatserna gäller de 30 skolhuvudmän och 30 skolor som har granskats och avser därmed inte att ge en nationell bild av förhållandena. Vilka kommuner och skolor som granskats framgår i bilaga 9.

Projektledare för kvalitetsgranskningen har varit Inger Börjesson, Skolinspektionen i Lund.

Granskningen i korthet

Syfte och genomförande

Granskningen har undersökt om undervisningen vid de granskade skolorna är utformad så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Studiero innebär att störande inslag under lektionen minimeras och att fokus riktas mot det som är syftet med undervisningen. Granskningen belyser elevernas upplevelse av studiero och bedömer i vad mån undervisningen ger goda förutsättningar för studiero och lärande. Huvudsyftet med kvalitetsgranskning är att bidra till utveckling inom de områden som granskas och i bilagor¹ till denna rapport finns verktyg som skolor kan använda sig av i syfte att förbättra studiero i undervisningen.

Granskningen omfattar elever i årskurserna 7 till 9 vid 30 skolor. I urvalet återfinns 20 kommunala huvudmän och 10 fristående huvudmän. Elevenkäter, lektionsobservationer och intervjuer har utgjort underlag för granskningen. I samband med skolbesöken har totalt 177 lektioner i 17 olika ämnen och i 60 olika klasser observerats. Varje klass har följts under flera lärares lektioner och i direkt anslutning till den observerade lektionen har eleverna besvarat en enkät² och ett urval av elever i klassen har intervjuats. Underlaget utgörs också av intervjuer med 30 rektorer och sammanlagt 272 lärare.

Fokus på undervisningens genomförande och rektors ansvar

Studiero i undervisningen är en viktig del för elevers lärande och handlar både om elevernas arbetsmiljö i stort och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Huvudmannen och rektorn ansvarar för att ge lärare goda förutsättningar att bedriva en undervisning som präglas av studiero. Ett samlat arbete som tydligt leds av rektorn är centralt för att skapa sådana förutsättningar. Flera faktorer och processer på skolan påverkar arbetet med att skapa studiero i undervisningen. Denna granskning fokuserar på undervisningens genomförande och på rektors ansvar för att följa upp och säkerställa alla elevers rätt till studiero.

Inför granskningen har en kunskapsöversikt³ tagits fram. I denna redovisas dels Skolinspektionens egna erfarenheter från enkätundersökningar och kvalitetsgranskningar, dels resultat från utredningar och klassrumsnära forskning.

Huvudsakliga resultat

Granskningen visar att studiero främjas av tydliga lektionsstrukturer och av ett tydligt ledarskap i klassrummet. Att undervisningen har ett tydligt fokus och är varierad är faktorer som tillsammans med en trygg och stödjande lärandemiljö ger goda möjligheter för eleverna att följa undervisningen. I granskningen har, som ovan nämnts, samma elevgrupp observerats under olika lärares undervisning och ett genomgående resultat är att elevgruppen inte är den avgörande faktorn för om lektionen präglas av studiero eller inte. Granskningen visar också att lärares förutsättningar att skapa studiero i undervisningen påverkas av andra processer på skolan och av i vad mån rektorn tar ansvar för att utveckla och förbättra dessa. Det handlar huvudsakligen om skolans arbete med normer och värden och det förebyggande arbete som bedrivs av elevhälsan, men också om hur skolan tar ansvar för att alla elever

¹ Se bilaga 4-6

² Se bilaga 5

³ Kunskapsöversikt, se granskningens webbsida www.skolinspektionen.se/studiero

ges det stöd och de utmaningar de behöver. Denna granskning visar på vikten av att rektor tillsammans med lärarna analyserar och söker orsaker till bristande studiero i undervisningen på flera plan.

En majoritet av skolorna som besökts har ett pågående arbete för att förbättra såväl undervisningens kvalitet som lärandemiljön och studieron i klassrummen. Granskningen visar att ett sådant pågående arbete behöver bli mer systematiskt och tydligare utgå från elevernas upplevelse av studiero.

Lektionsobservationer utgör granskningens huvudsakliga underlag och på samtliga lektioner har ett stort antal faktorer som antas påverka studieron bedömts⁴. Vidare har elevers beteende observerats liksom lärarens val av arbetssätt och arbetsformer. Lektionsobservationer tillsammans med intervjuer och enkätresultat visar bland annat att:

- Vid minst fyra av tio observerade lektioner finns brister i tydlighet vad gäller mål, innehåll och struktur. Detsamma gäller för individanpassning, variation och utmaningar.⁵
 - Trots att det på flera av de granskade skolorna pågår ett arbete med att förbättra undervisningens kvalitet saknar många lektioner tydliga ramar och en variation av olika arbetssätt och arbetsformer.
- Det är betydligt vanligare att elever sitter överksamma på lektionerna än att de pratar om ovidkommande saker eller springer runt och stör i klassrummet.⁶
 - Många elever säger att de upplever att undervisningen ofta är enformig och att de då börjar prata eller kolla i mobilen eller datorn. Observationerna visar att elever kan sitta länge utan att göra något utan att uppmärksammas av läraren.
- På samtliga granskade skolor uppger eleverna att studieron varierar beroende på vilken lärare som leder undervisningen.
 - Många elever säger att det blir studiero om det är tydligt vad de ska göra och när läraren tar ett tydligt ansvar för ordningen i klassrummet. Viktigt enligt eleverna är också att läraren bryr sig om att skapa goda relationer med dem.
- På hälften av de granskade skolorna behöver rektorn mer systematiskt följa upp enskilda lärares undervisning avseende studiero.
 - Även om flertalet rektorer gör besök i klassrummen och även om flera skolor använder sig av kollegialt lärande är det ovanligt att detta leder till att konkreta åtgärder vidtas för att förbättra studieron i enskilda lärares klassrum.
- På en tredjedel av de granskade skolorna behöver rektorn förbättra arbetet med skolans ordningsregler.
 - Många elever känner sig inte delaktiga i framtagandet av ordningsreglerna och såväl elever som lärare uppger att reglerna inte alltid efterlevs. På flera skolor saknas en skolövergripande diskussion som syftar till att utveckla en samsyn gällande normer och värden.

Positiva iakttagelser

På samtliga skolor finns exempel på lektioner som observerats där eleverna får den studiero de har rätt till. Dessa lektioner har en väl genomtänkt planering och genomförs med hjälp av arbetssätt som gör eleverna aktiva och engagerade. Lektionens olika delar har ett logiskt flöde samtidigt som läraren

⁴ Se bilaga 1

⁵ Se tabell 5 i bilaga 1.

⁶ Se Elevbeteende i bilaga 1.

konstruktivt hanterar de situationer som uppstår. Det finns också exempel på skolor där ett långsiktigt och målinriktat arbete inom flera av skolans processer medfört förbättringar i studiero i undervisningen. På dessa skolor har lärarna i högre utsträckning en samsyn kring arbetet med normer och värden och det finns ett väl förankrat arbete kring kollegiala lärprocesser som innebär att undervisningen diskuteras och omprövas.

Följ upp systematiskt och vidta åtgärder

Utifrån granskningen diskuterar Skolinspektionen i denna rapport sina iakttagelser mot bakgrund av en kunskapsöversikt inom området och utifrån andra relevanta studier. Orsaker till bristande studiero kan vara komplexa och Skolinspektionen pekar i denna rapport på betydelsefulla och viktiga faktorer för att skapa och främja studiero i undervisningen. Huvudmannen och rektorn har ett ansvar för att utbildningen bedrivs på ett sätt som ger eleverna den studiero de har rätt till. Det innebär att huvudmannen ser till att nödvändiga förutsättningar finns. Rektors ansvar innebär att utifrån en systematisk uppföljning vid behov vidta åtgärder för att förbättra studieron genom ett samlat och gemensamt arbete på skolan. Ett sådant arbete bör involvera skolans elevhälsa och säkerställa att lärare inte lämnas ensamma att lösa eventuella problem med bristande studiero. Exempel på hur rektor kan lägga upp ett förbättringsarbete ges i bilaga 4.

Inledning

En trygg och stimulerande lärandemiljö är en av de viktigaste förutsättningarna för att eleverna ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden. Det innebär att det sociala klimatet i klassrummet behöver vara tryggt samtidigt som det intellektuella klimatet behöver vara utmanande. Skolinspektionens egna erfarenheter liksom nationella undersökningar och forskning visar på problem med ordningen i klassrummet. Av den enkätundersökning⁷ som Skolinspektionen regelbundet genomför framgår att många elever upplever att de inte har studiero på lektionerna och att de blir störda av ljudnivån och av andra elever. Tidigare rapporter och undersökningar visar också att många lärare upplever att för mycket undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet.

I Skolinspektionens senaste årsrapport⁸ redovisas de erfarenheter som tillsynen av skolor och huvudmän år 2015 visat. Nuvarande tillsynsmodell fokuserar på de skolor där risken är störst att eleverna inte får den utbildning de har rätt till och de prioriterade skolorna får en mer omfattande tillsyn jämfört med tidigare tillsynsmodell. I en tredjedel av de prioriterade grundskolorna har Skolinspektionen i tillsynsbeslut kunnat konstatera brister vad gäller elevernas trygghet och studiero. I vissa fall har allvarliga störningar och stor oro i klassrummet kunnat konstateras. I dessa fall har Skolinspektionen beslutat om föreläggandemed vite. Denna granskning uppvisar en kompletterande bild och utgår från förutsättningarna på ett urval av 30 skolor där totalt 177 lektioner besökts. I Skolinspektionens kvalitetsgranskningar granskas utvalda teman i ett vidare och djupare perspektiv.

De resultat och iakttagelser som redovisas i denna rapport gäller de 30 skolor som ingått i granskningen och ger därför ingen nationell bild av studiero i undervisningen. Bland de granskade skolorna finns skolor där undervisningen i stor utsträckning erbjuder goda förutsättningar för studiero men det finns också flera skolor som bedöms ha stora utmaningar när det gäller att skapa studiero på lektionerna. I sammanhanget är det viktigt att framhålla att det inom en och samma skola finns stora variationer i vad mån undervisningen ger goda förutsättningar till studiero.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö i stort och om deras möjligheter att nå målen och kan alltså relateras till såväl skolans arbete med normer och värden som kvaliteten på undervisningen. Det övergripande ansvaret för att säkerställa goda studieförutsättningar för alla elever på skolan ligger hos rektorn. I denna granskning undersöks om lärarna genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero. Vidare undersöks om rektorn tar ansvar för att skapa de förutsättningar som behövs för att lärarna ska kunna bedriva en sådan undervisning och också följer upp att undervisningen ger eleverna studiero.

Granskningen utgår från observationer av undervisning. Dessa har kompletterats med utsagor från elever, lärare och rektorer och materialet har analyserats i förhållande till ett urval av faktorer och aspekter som forskning och tidigare erfarenheter kunnat konstatera påverkar och bidrar till att främja och upprätthålla studiero. Samma klass har observerats under flera lektioner i olika ämnen och för olika lärare.

Studiero

Vad som uppfattas som studiero är subjektivt och varierar beroende på person och situation. I denna granskning bedöms undervisningen erbjuda eleverna studiero när förhållandena är sådana att

⁷ Skolenkäten, enkäten används för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och den pedagogiska personalen, som ett underlag inför bedömningen av skolan.

⁸ *Ökat fokus på skolor med större utmaningar*, Skolinspektionens erfarenheter och resultat 2015, Dnr 01-2015:6905

eleverna kan ägna sig åt de planerade lärandeaktiviteterna. Det innebär att störande inslag under lektionen minimeras och att fokus och lärandeaktiviteter riktas mot det som är syftet med undervisningen. Bedömningarna som görs i denna granskning utgår från allmändidaktiska kvalitetsindikatorer och att lärandebeteende är observerbart. Granskningens syfte, frågeställningar och metodval redovisas i bilaga 2 och 3.

Fokus och avgränsningar

Flera faktorer antas påverka studieron och lärandemiljön i klassrummet och en redogörelse av kunskapsläget återfinns i granskningens kunskapsöversikt. Granskningen har avgränsats till förmån för ett tydligt fokus på lärandemiljön i klassrummet så som den kan observeras. Här studeras främst lärarens ledarskap och undervisningens genomförande i syfte att söka kunskap kring hur studiero främjas och upprätthålls. Ett urval av faktorer som antas påverka undervisningens kvalitet har gjorts och påverkat det observationsschema som använts vid lektionsbesöken. En av de faktorer som avgränsats bort, men som enligt aktuell forskning i hög grad påverkar elevers motivation och skolframgång, är elevers delaktighet och inflytande⁹.

Parallellt studeras den lokala styrningen i form av rektors ansvar för elevernas lärandemiljö. Det antas att en viktig bakgrundsförutsättning för studiero är att normer och värden integreras i undervisningen och att det finns ett väl fungerande kvalitetsarbete. Granskningen belyser dessa processer genom att undersöka om rektors arbete för att skapa goda förutsättningar för lärarna att bedriva en god undervisning och upprätthålla studiero är tillfredsställande. Granskningen har inte omfattat processer som elevhälsans arbete, arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd eller arbetet för att motverka kränkande behandling av elever. Samtliga dessa områden bedöms dock ha stor påverkan på elevernas lärande, hälsa och studiemiljö.

⁹ *Delaktighet för lärande*, Skolverket 2015

Resultat och exempel

Granskningen har undersökt om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen av skolans arbete för att säkerställa studiero görs genom en sammanvägning av elevernas upplevelse av studiero och lärarnas förmåga att leda arbetet i klassrummet så att störningar minimeras och fokus riktas mot det som är syftet med undervisningen. Vidare bedöms om rektors arbete för att skapa goda förutsättningar för lärarna att bedriva en god undervisning och upprätthålla studiero är tillfredsställande. Bedömningen utgår från det som observeras i undervisningen och det som beskrivs och uttrycks av elever, lärare och rektor i enkäter och intervjuer. Det innebär att allt insamlat material tas i anspråk för att bedöma den övergripande frågeställningen. Underlag i form av elevenkäter och lektionsobservationer redovisas i bilaga 1.

Kvaliteten i skolans arbete för att säkerställa studiero bedöms som otillräcklig i det fall undervisningen inte förmår tillgodose elevernas rätt till en lärandemiljö som ger dem goda förutsättningar att nå målen. En gradering görs i termer av "till viss del", "till övervägande del", och så vidare.

Resultatet visar att även om det finns stora variationer mellan de skolor som granskats vad gäller undervisningens genomförande och den studiero som råder, är skillnaderna inom skolorna mest framträdande. Granskningen visar att lärarens förmåga att genomföra undervisning med tydliga strukturer och med en variation av arbetsformer i hög grad påverkar såväl elevernas engagemang och aktivitet som studieron. I sådana klassrum är det ovanligt att elever inte vet vad de ska göra eller tröttnar på de uppgifter de ska utföra. Resultatet visar också att elevgruppen inte är den mesta avgörande faktorn för om det råder studiero eller inte. Istället handlar det om undervisningens ramar och lärarens agerande. Exempel på vad som utmärker lektioner där goda respektive mindre goda förutsättningar för studiero råder återges nedan.

Goda förutsättningar för studiero

Nedan redovisas korta beskrivningar från tre lektioner i olika ämnen och för olika lärare, där förutsättningarna för studiero bedöms vara goda. Gemensamt för exemplen är att lärarna är tydliga i sina instruktioner och med sina förväntningar på eleverna samtidigt som eleverna ges ansvar för att lösa uppgifter självständigt eller i grupp. Lektionerna har ett tydligt förlopp och lektionsinnehållet förklaras och sätts i ett sammanhang för eleverna. Läraren är tillgänglig och kan ge stöd åt de elever som behöver det. Det finns också ett tydligt ledarskap som tar ansvar för undervisningen, klassrumsmiljön och ordningen. Denna typ av lektioner återfinns på samtliga skolor, men i olika omfattning.

Undervisningen är väl planerad och har en tydlig struktur

När lektionen börjar och eleverna kommer in i klassrummet finns läraren där och har ställt iordning och plockat fram det material som behövs. Läraren har lagt lappar med elevernas namn på bänkarna som visar var de ska sitta. Läraren inleder med att säga att instruktioner och uppgifter varit utlagda på skolans intranät och några elever bekräftar att de hittat dem. Läraren för en dialog med eleverna om hur lektionstiden ska disponeras och ber dem sen sätta igång med arbetet. Uppgiften finns och ska genomföras på elevernas läsplattor. Några elever har inledningsvis problem att komma åt uppgiften, men efter en stund har alla elever kommit igång och läraren rör sig runt i klassrummet för att ge stöd och svara på frågor. När det återstår ungefär tio minuter av lektionen sammanfattar läraren innehållet, påminner eleverna om vad tidigare lektioner behandlat och säger något om kommande lektions innehåll.

Lärarens ledning är tydlig och olika kunskapsformer integreras

Klassrummet är möblerat så att eleverna vet var de ska sätta sig. Material och instrument som ska användas är på plats. Läraren inleder med att berätta om dagens lektion och hela lektionen har sen formen av ett klassrumssamtal. Först repeteras begrepp som noter, notvärden och ackord och när läraren ska förklara notvärden görs jämförelser med olika räknesätt och matematiska begrepp. Läraren växlar sin genomgång med exempel och praktiska övningar där antingen alla elever deltar eller där en elev i taget utmanas att svara eller utföra något praktiskt moment. Olika elever går fram och ritar och förklarar på tavlan. Vid flera tillfällen berömmar läraren enskilda elevers prestationer och uppmuntrar dem att tänka vidare och utveckla sina svar. Läraren låter därefter de övriga eleverna komma med sina synpunkter, förslag och tolkningar.

Läraren tar ansvar för lärandemiljön

Läraren har förberett lektionen genom att på tavlan ange tidsramar, vilka texter eleverna ska arbeta med och vilka grupper eleverna ska arbeta i. Läraren markerar när lektionen börjar och påminner eleverna att lägga undan sina mobiltelefoner. Efter att ha ropat upp eleverna ger läraren instruktioner inför arbetet och också en kort repetition kring vad som är typiska drag för de olika texttyper som ska behandlas. Dagstidningar finns till hands som konkreta exempel. Innan grupparbetet börjar påminner läraren eleverna om de olika roller som ska fördelas mellan gruppmedlemmarna för att arbetet ska flyta på. Eleverna flyttar under prat ihop i de angivna grupperna och tar sig an uppgifterna. Läraren finns till hands för att ge stöd där det behövs. Efter att läraren stämt av med alla grupper är det dags för redovisning. Redovisningen sker i form av ett klassrumssamtal mellan den redovisande gruppen och läraren. Övriga grupper lyssnar och det uppstår situationer där läraren griper in och påpekar för eleverna hur de ska uppföra sig när deras kamrater redovisar.

När förutsättningarna för studiero är mindre goda

På samtliga granskade skolor finns det elever som säger att de inte har studiero och inte kan koncentrera sig på lektionerna men variationen är stor såväl mellan skolor som inom skolor. På sju av de granskade skolorna uppger fem av tio elever att de saknar studiero. Men det finns också skolor där två av tio elever tycker så. På mer än två tredjedelar av skolorna behöver undervisningen överlag ge eleverna bättre förutsättningar till studiero och lärande dels genom ett tydligare ledarskap, dels genom tydligare lektionsstrukturer.

Nedan beskrivs några gemensamma kännetecken för lektioner som observerats där förutsättningarna för studiero bedöms vara mindre goda. Beskrivningarna belyser brister i undervisningens genomförande och lärarens strategier som påverkar i vad mån eleverna ägnar sig åt det som det är tänkt. På samtliga skolor har olika lärares undervisning i en och samma elevgrupp observerats och ett genomgående resultat är att elevgruppen inte har en avgörande roll för om lektionen präglas av studiero eller inte. Istället blir lärarens val av strategier och metoder av stor betydelse för det som sker på lektionen.

Ramarna är otydliga och syftet oklart

På flera av de observerade lektionerna är det oklart hur lektionens olika delar förhåller sig till varandra. Läraren förklarar inte hur det valda innehållet och arbetsuppgifterna ska förstås i ett större sammanhang. Exempel på detta är när undervisningen inte kommer igång i tid för att läraren inte är tillräckligt förberedd eller för att alla elever inte är på plats när lektionen startar och dessutom inte heller har sitt material med sig. Ofta saknas också en presentation av lektionsinnehållet följt av ett samtal om vad det är tänkt att eleverna ska lära sig och varför. Sådana lektioner inleds istället med att läraren har skrivit sidangivelser till läroboken på tavlan och ber eleverna sätta igång. Ett annat exempel är när ett

planerat innehåll ersätts med en annan uppgift som innebär att eleverna ska "arbeta vidare", och där förklaringen som ges är att det är "för många borta idag". Utmärkande för lektionerna är att de saknar en tydlig struktur och det är inte ovanligt att eleverna förväntas arbeta med samma typ av uppgift under långa arbetspass. Valet av arbetssätt förklaras eller diskuteras inte heller med eleverna.

Lärostödet är begränsat

När eleverna arbetar med individuella uppgifter går lärarna runt bland eleverna och erbjuder stöd och handledning men trots detta tappar många elever fokus på lektionsinnehållet och börjar ägna sig åt annat. Även vid grupparbete används lektionstiden ofta åt annat än de angivna uppgifterna. Särskilt tydligt är detta under långa lektionspass där eleverna är utspridda i olika lokaler och där lärostödet består i att läraren går runt mellan grupperna. Ett mönster som upprepas när eleverna ska arbeta individuellt, men också i grupp, är att många elever behöver hjälp med samma fråga och uppgift. Istället för att avbryta arbetet och samla eleverna kring en gemensam genomgång eller ett klassrumssamtal kring uppgiften och vad den syftar till upprepar läraren samma förklaring flera gånger. Lärostödet begränsas till att hjälpa eleverna med svar på givna frågor och uppgifter och detta leder i flera fall inte till att elevens förståelse utvecklas på ett sätt som gör att nästa och liknande uppgift kan klaras av. Eftersom flera elever upprepade gånger behöver lärarens hjälp blir det stöd som läraren hinner ge begränsat och oftast i form av korta förklaringar eller instruktioner. I liten utsträckning använder sig eleverna av möjligheten att fråga och ta hjälp av sina kamrater trots att de oftast sitter parvis. Där emot börjar de ofta prata med sin bänkkamrat när de väntar på lärarens hjälp. Lärarna väljer huvudsakligen att söka upp elever som påkallar deras uppmärksamhet vilket leder till att en och samma elev kan få hjälp flera gånger under lektionen samtidigt som flera elever varken efterfrågar eller får lärarens uppmärksamhet.

Arbetsformen påverkar elevernas vilja till arbete

Den vanligast förekommande arbetsformen på samtliga observerade lektioner är individuellt arbete. På lektioner där denna arbetsform upptar i stort sett hela lektionen är det inte ovanligt att elever antingen inte kommer igång eller efter ett tag "tröttnar" på arbetet. Oron ökar i klassrummet och lärarna får problem med att konstruktivt hantera detta samtidigt som de ska hjälpa de elever som påkallar deras uppmärksamhet. Exempel på detta är återkommande tillsägelser från läraren, antingen till hela gruppen eller till enskilda elever, vilka endast ger kortvarig effekt. Det kan också vara tillsägelser från läraren som inte hörsammars av eleven ifråga. Exempel på detta är när lärare ber elever ändra sitt beteende, exempelvis genom att eleven ska lägga undan sin mobiltelefon eller flytta till en annan plats i klassrummet och eleven inte gör det. Lärarens instruktioner kan också vara oklara för eleverna som exempelvis när läraren först säger att alla datorer ska läggas undan och sedan säger att det är ok att skriva sina anteckningar på datorn.

Rektors styrning och uppföljning

Granskningen har undersökt om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studier i undervisningen. Resultatet av granskningen visar att på flertalet skolor behöver rektors styrning förbättras och uppföljningen av studier i undervisningen fördjupas. Flera faktorer och processer på skolan påverkar studier i undervisningen och nedan redovisas de resultat som framkommit i denna granskning.

Uppföljning av studiero och utveckling av undervisningen

På nästan samtliga granskade skolor har rektorn skapat modeller för att följa upp undervisningen utifrån olika aspekter. De flesta rektorer gör mer eller mindre regelbundna besök i klassrummen för att bilda sig en uppfattning om kvaliteten i undervisningen. Med få undantag genomför de granskade skolorna återkommande elevenkäter som ger rektorn en skolövergripande bild av hur eleverna generellt uppfattar studieron på skolan. På drygt hälften av de granskade skolorna bedömer dock Skolinspektionen att rektorn mer systematiskt behöver följa upp enskilda lärares undervisning kopplat till studiero. En sådan uppföljning behöver följas upp med en utredning av bakomliggande orsaker till de eventuella brister som upptäcks i lärandemiljön så att adekvata insatser och åtgärder kan vidtas.

Genomgående för de skolor där många elever och lärare anser att det i hög grad råder studiero är att det pågår ett förbättringsarbete på flera fronter samtidigt. En rektor beskriver det som att *”studiero är inte en enskild faktor utan resultatet av flera olika processer”*. Det handlar om att förankra och tydliggöra allas ansvar för arbetet med normer och värden, att systematiskt förbättra arbetet kring elever i behov av särskilt stöd och att öka lärarnas didaktiska kompetens. Andra rektorer har målmedvetet arbetat för att göra ansvarsnivåerna i organisationen tydliga så att alla ska veta vad det är som gäller. De menar att det inte får råda några oklarheter bland lärarna om vad som förväntas av dem i deras uppdrag som lärare och mentor. Rektorerna på dessa skolor har också prioriterat arbetet med att skapa lugn på skolan genom en ökad bemanning och vuxennärvaro i uppehållsrum och på lektioner. En bemanning som enligt rektorerna kontinuerligt behöver ses över och omprövas. Ytterligare framgångsfaktorer som rektorerna nämner är forum för gemensamma didaktiska diskussioner och uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat på ämnes- och lärarnivå. Här beskriver flera rektorer att det är viktigt att flexibelt använda de personella resurser som finns att tillgå exempelvis i form av förstelärare och specialpedagoger så att dessa kan ge andra lärare stöd i att utveckla och förbättra sin undervisning.

Ordningsregler och gemensamma förhållningssätt

På drygt en tredjedel av de granskade skolorna behöver rektorn ta ett större ansvar för arbetet med att ta fram skolans ordningsregler. På dessa skolor ger många elever uttryck för att de inte är delaktiga i framtagandet av reglerna och att de regler som beslutats inte efterlevs. En genomgående uppfattning är att lärarna borde vara strängare och agera på ett mer likartat sätt. Lärarna å sin sida menar att de inte kan använda sig av de sanktioner som rimligen ska följa av att eleverna bryter mot ordningsreglerna eftersom organisationen inte stödjer det. Exempel på detta är att lärare inte anser att de har möjlighet att visa ut elever från klassrummet eftersom det då blir oklart vem som har tillsynsansvar för eleven. På skolor där såväl elever som lärare ger uttryck för att de ordningsregler som beslutats inte efterlevs måste rektor ta ansvar för att ta reda på vad detta står för och därefter genomföra de förändringar som är nödvändiga för att säkerställa alla elevers rätt till studiero.

På några av de granskade skolorna behöver rektorn dessutom se till att normer och förhållningssätt diskuteras bland elever och lärare samt att dessa diskussioner leder fram till gemensamma överenskommelser, regler och rutiner. Rektorn behöver sen säkerställa att alla vuxna agerar i enlighet med dessa. Även på skolor där det finns gemensamma överenskommelser är det inte ovanligt att lärarna inte följer dessa. På skolor där lärarna är svagt förankrade i en gemensam värdegrund uppger en högre andel elever att de inte vågar uttrycka sig och ställa frågor på lektionerna när de inte förstår. Det är också på sådana skolor som språkbruket elever emellan inte alltid är förenligt med skolans värdegrund och där lärare trots detta väljer att inte reagera och ingripa.

Granskningen visar att på skolor där reglerna är många till antalet och rektors styrning av arbetet med normer och värden är svagt utvecklat är också ordningsreglerna sämre förankrade hos eleverna. Motsett tycks få ordningsregler kopplat till att det råder en samsyn kring värderingar och överenskommelser, innebära att fler elever respekterar reglerna. På skolor med få gemensamma regler är det vanligt

att dessa kompletteras med klassrumsregler. Sådana klassrumsregler är utformade utifrån ämnets karaktär vad gäller arbetsätt, säkerhetsaspekter, undervisningsmaterial och maskiner men ibland också av lärarens egna värderingar. Genomgående uppfattar eleverna sådana ämnesspecifika regler som relevanta och meningsfulla.

Diskussion

Samband mellan studiero och lärande

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Det blir därför intressant att koppla granskningens resultat till de kunskapsresultat som skolorna uppvisar. På de granskade skolorna är spridningen stor vad gäller de kunskapsresultat som uppnås och det genomsnittliga meritvärdet varierar år 2015 mellan som lägst 178 och som högst 259 poäng¹⁰. Granskningen visar i flera fall att skolor med låg måluppfyllelse också är de skolor som har större behov av att förbättra studiero i undervisningen.

Elever som kommit till tals i denna granskning visar tydligt att lärarens förmåga att planera, genomföra och utvärdera undervisningen spelar en avgörande roll för hur de har det i klassrummet och för vad de lär sig. Denna granskning ger stöd för att det är i klassrummet, det vill säga i enskilda lärares undervisning som medvetna och långtgående insatser behövs för att förbättra elevernas studiemiljö.

Elever går miste om kunskaper och lärande

Flera förutsättningar påverkar elevernas möjlighet till lärande i en god miljö. Tidigare granskningar som Skolinspektionen gjort visar att om elever inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar de att bli omotivade, uttråkade och ibland stökiga¹¹. Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen. Att så många elever i denna granskning ger uttryck för att de inte får tillräckligt utmanande arbetsuppgifter och att lektionerna upplevs som enformiga styrker sådana slutsatser.

I denna granskning blir det tydligt att för vissa elever kan en hel skoldag passera utan att de berörs eller motiveras av det innehåll som presenteras för dem. Istället för eleverna samtal om vad de ska göra efter skolan och håller noga koll på hur lång tid av lektionen som återstår *"klockan är 35 nu, vi slutar fem över"*. Elever utvecklar också strategier för att dölja för lärare att de inte gör de anvisade uppgifterna. När läraren kommer och frågar dem hur det går svarar eleverna *"det går bra, jag ska bara finslipa lite"* trots att de huvudsakligen ägnat sig åt att googla på nätet och kolla i sin mobiltelefon. När undervisningen inte förmår att motivera eleverna behöver orsaker främst sökas i hur undervisningen varierar utifrån elevernas intresse och hur den anpassas utifrån deras behov och förutsättningar. Detta förutsätter att eleverna görs delaktiga och får komma med synpunkter på undervisningens planering och genomförande.

På några skolor har en kultur utvecklats som gör att lärare uppger att de är nöjda *"bara de gör något"* och syftar då på elever som de har svårt att motivera. Att resignera inför uppdraget och accepterar låga arbetsinsatser ger inte dessa elever det lärarstöd de har rätt till. Forskning visar entydigt att hur läraren bemöter eleven och vilka förväntningar läraren visar, har stor betydelse för hur väl eleven lyckas. Rektor behöver därför följa upp om lärarnas undervisning, sett ur dessa perspektiv, ger eleverna goda förutsättningar till lärande.

Störande inslag i undervisningen

Störande inslag i undervisningen lyfts i såväl nationella som internationella rapporter som en möjlig orsak till de generellt sett låga och sjunkande kunskapsresultaten. Särskilt lyfts problematiken med elever som kommer för sent och elever som inte har rätt material med sig till lektionen. Den gängse bilden är vidare att lärare måste ägna stor del av lektionstiden för att skapa ordning och att skolans

¹⁰ Skolverkets databas SIRIS

¹¹ *Stöd och stimulans i klassrummet*, Skolinspektionen Rapport 2014:2

organisation inte gör det möjligt för dem att använda sig av sanktioner i enlighet med vad skollagen ger utrymme för.

På några av de skolor som besöks är det vanligt att eleverna droppar in efterhand medan andra skolor inte tycks ha sådana problem. Lärarna i denna granskning ägnar överlag lite undervisningstid till ordningsskapande antingen för att det inte behövs eller för att de inte prioriterar det. Elever som kommer för sent tillåts oftast inte ta någon uppmärksamhet från den pågående aktiviteten och får sällan någon tillsägelse av läraren. Det är ovanligt att sena ankomster föranleder att läraren påpekar för eleven att hen kommit för sent eller tar upp detta till diskussion i gruppen.

Upplevelsen av studiero är subjektiv och det märks att lärare har olika tolerans för vad de accepterar i form av ljudnivå och olika elevbeteenden, vilket kan förklara varför många elever tycker att lärarna borde ingripa oftare och tydligare. En möjlig förklaring kan vara att lärarna inte vill mista de relationer som de ägnat tid och kraft åt att bygga upp¹². Valet blir då att inte ingripa på det sätt som situationen kräver, exempelvis genom att visa ut elever från lektionen eller på annat sätt följa upp tillsägelser som inte hörsammas. Vinsten blir att en konfliktsituation undviks men samtidigt kan ett sådant val bidra till en otydlighet hos eleverna om vilka normer och värden som gäller. Det blir också tydligt att det hos lärare utvecklas olika sätt att hantera olika elever. Flera lärare säger att korrigerande åtgärder måste användas olika för olika elever, *”vi har en allmän hållning kontra individuella lösningar, det kan bli värre om man hanterar det fel, det blir avvägningar”*. Problemet är att eleverna inte kan se vilka överväganden som ligger bakom hur lärare väljer att agera eller inte agera. Ett sätt att angripa detta är att lärare öppet benämner de problem som uppstår, till exempel när elever kommer för sent, genom att tillsammans med eleverna diskutera och hitta lösningar som syftar till förbättringar.

Hålla ordning med hjälp av regler

Det förebyggande arbetet med normer och värden är centralt för att skapa en god lärandemiljö och eleverna måste ges möjlighet att delta i utformningen av denna. För att fylla sitt syfte behöver ordningsreglerna förankras i, och kopplas till ett värdegrundsarbete som genomsyrar hela verksamheten och som alla känner ett gemensamt ansvar för.

Elever, lärare och rektorer i denna granskning har överlag mycket skilda uppfattningar om i vad mån eleverna får vara med i demokratiska processer oavsett om det handlar om inflytande över undervisningen eller delaktighet i arbetet med skolans ordningsregler. Dessa olikheter i uppfattningar skiljer sig inte nämnvärt beroende på skola. Det skiljer sig däremot hur skolorna valt att hantera ordningsregler och disciplinära åtgärder. Det finns skolor som bara har två ordningsregler och det finns skolor som har en mängd regler med nedskrivna sanktioner och konsekvenstrappor. Det senare tycks inte vara framgångsrikt för vare sig ordningen i klassen eller på skolan såsom det har observerats och såsom det beskrivs av eleverna. Skolor med få, och som eleverna uttrycker det självklara, gemensamma regler verkar också ha ett mer välutvecklat och systematiskt arbete kring normer och värden jämfört med övriga skolor. På dessa skolor har förhållningssätt och relationer gjorts till viktigare instrument för att skapa goda lärmiljöer än ordningsregler och disciplinära åtgärder.

För skolor som behöver förbättra sitt arbete med ordningsskapande finns stödmaterial som Skolverket tagit fram¹³. I materialet finns riktlinjer för framtagande av ordningsregler, vad som är viktigt att tänka på och hur man får reglerna att fungera i praktiken. Här lyfts exempelvis vikten av att reglerna upplevs som meningsfulla och rättvisa.

¹² Maria Wester, *Hålla ordning men inte överordning* 2008, s 224

¹³ *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*, 2006, ISBN-nummer 91-83009-99-7

Undervisningen – lärarens ansvar

I 5 kap. 2 § skolförordningen anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa goda förutsättningar för eleverna att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Denna granskning tydliggör hur viktigt det är att läraren, förutom att skapa ordning och reda i klassrummet, också skapar ordning och reda vad gäller mål och syfte med det innehåll som ska behandlas. Ett exempel på detta är när en elev säger, *”det stör inte studieron så det blir rörigt i klassrummet, men det blir rörigt i mitt huvud och i inläringen”*. Eleven ger uttryck för att hen saknar ett tydligt upplagt och tydligt presenterat lektionsinnehåll. Även om det inte är utsagt finns det anledning att tro att eleven inte heller har klart för sig varför hen ska göra de angivna uppgifterna och vad det är hen ska lära sig av dem. Exempel på undervisningssituationer där läraren förmår skapa såväl *”ordning i huvudet som ordning i rummet”* har redovisats i denna rapport under rubriken *Resultat och exempel*.

Genomgående för många av de observerade lektionerna är att arbetsätt och arbetsformer i liten utsträckning varierar och att eleverna i stor utsträckning lämnas att arbeta självständigt. Många lektioner har liknande upplägg och läraren intar rollen som *”den som går runt och hjälper”* eleverna. Oftast tilltar oron i klassrummet efterhand som lektionen fortskrider. Med det valda arbetsättet tycks lärarna tappa nödvändig överblick för att kunna överväga att välja andra arbetsformer, strategier och angreppssätt när motivationen hos eleverna tryter. Konsekvenserna blir flera. Färre och färre elever ses ägna sig åt de angivna arbetsuppgifterna och läraren måste både övervaka studieron och hjälpa elever som behöver vägledning. Läraren behöver då rikta sitt fokus på flera håll och kvaliteten i det stöd som eleverna ges riskerar att bli sämre. Ett alternativ som ingen av de observerade lärarna använder sig av är att samla de elever som behöver hjälp med samma uppgift och föra ett gemensamt och mer utvecklat resonemang kring uppgiften. Eleverna skulle då slippa vänta och de skulle höra hur andra elever resonerar och tänker om uppgiften. Läraren skulle i samtalen få syn på elevernas förståelse och kunna hjälpa dem att sätta in uppgiften i ett större sammanhang. Ett sådant samtal skulle också ge läraren viktig information inför planeringen av kommande lektioners innehåll och utformning.

En annan aspekt av att elever i hög utsträckning ska arbeta självständigt och tyst är att de ställs inför ett val som för dem innebär en värdekonflikt¹⁴. Eleverna har att välja mellan att vara tysta och *”jobba på”* eller att inleda samtal med bänkkamraten. Det första alternativet innebär att avvisa kamratens inbjudan och det andra att inte rätta sig efter de regler som är överenskomna och som läraren företräder. Inbjudan till samtal blir särskilt svåra för eleverna att stå emot eftersom de nästan alltid sitter intill varandra parvis, eller i rader trots att arbetsuppgiften inte kräver något samtal eller samarbete. Oavsett om eleven själv, eller kompisens bredvid initierar samtalet påverkas arbetet för alla inblandade.

Var kan då lärare som vill förbättra sin undervisning utifrån ett studieroperspektiv hitta råd och vägledning? Kunskap och rekommendationer om vad som är framgångsrik undervisning finns i senare års forskning¹⁵ och i sammanställningar som Skolinspektionen tagit fram¹⁶. Skolverket publicerar också kontinuerligt stödmaterial med såväl ämnesspecifika som allmändidaktiska fokus. Resultaten i denna granskning kan bidra till att tydliggöra vad som särskilt främjar att elever aktivt engagerar sig i de lärandeaktiviteter som pågår och därmed också vad som bidrar till ökad studiero. Goda förutsättningar till studiero skapas när:

- lektionen är väl förberedd och lärarens inledning och instruktioner är tydliga
- längre arbetspass innehåller omväxling i arbetsätt och arbetsformer
- elever får hjälp att se samband mellan de uppgifter som ska göras och vad det är de ska lära sig

¹⁴ Maria Wester, *Hålla ordning men inte överordning*, 2008 s 221

¹⁵ Se lästips i bilaga 5 och litteraturlista i granskningens kunskapsöversikt

¹⁶ *Framgång i undervisningen*, sammanställning av forskningsresultat Skolinspektionen Dnr 2010:1284

- lärare följer upp och utvärderar sin undervisning och sina metoder i förhållande till det engagemang som eleverna uppvisar

Rektors roll och ansvar

Undervisningens genomförande är lärarnas ansvar samtidigt som rektorn har att säkerställa den pedagogiska utvecklingen och en god lärandemiljö på skolan. Lärandemiljö och studiero är områden som systematiskt behöver utvärderas inom ramen för skolans kvalitetsarbete. De flesta rektorer skaffar sig förstahandsinformation om undervisningen via elever, lärare och genom egna lektionsbesök, men en sådan uppföljning leder på få skolor till att förbättringsåtgärder riktas till de klassrum där de största problemen finns.

Hur kan då rektorn fördjupa och förbättra sitt arbete med att säkerställa studiero i undervisningen? Inledningsvis behöver rektorn på individ- och gruppnivå systematiskt ta reda på hur eleverna upplever lärandemiljön och studieron i olika ämnen och för olika lärare. Denna granskning visar att en analys av sådan information behöver göras utifrån att de problem som upptäcks i första hand inte ska betraktas som elevrelaterade utan sättas i ett organisations- och undervisningsperspektiv. Lika viktigt som att rektorn tar ansvar för att åtgärder vidtas är att läraren inte lämnas ensam med att lösa problemen med studiero i sin undervisning. Viktiga aktörer i detta arbete är, förutom rektorn, elevhälsans samlade kompetens men också övriga lärare, inklusive förstelärare. Nedan förs ett resonemang kring faktorer som denna granskning visat vara relevanta för en skolas arbete för att säkerställa studiero i undervisningen.

I rektors ansvar ingår att säkerställa att skolans processer, överenskommelser och rutiner är tydliga för lärarna och att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om viktiga gemensamma strategier och förhållningssätt. För rektor är lärarnas upplevelse av hur detta fungerar en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning. Det handlar ytterst om att fånga och förstå den skolkultur som råder. Rektor bör särskilt uppmärksamma att lärare kan omfattas av en värdering, men inte ha kunskap om hur den ska omsättas i en praktisk arbetsrutin tillsammans med eleverna. Sådan oförmåga kan leda till otrygga och oroliga klassrum där förutsättningarna för studiero är mindre goda.

Det är i ett sådant sammanhang som skolans arbete med normer och värden behöver utmynna i gemensamma förhållningssätt och i ordningsregler som tas fram i demokratiska processer och som tydligt anger grunderna för samverkan. Rektor behöver visa på vikten av att lärare diskuterar regler och överenskommelser i elevgruppen, bygger relationer till och mellan eleverna samt vågar ha höga förväntningar på alla elever¹⁷. För rektorn är det även viktigt att förmedla till lärarna att de i mötet med nya elever behöver ägna tid åt att gemensamt skapa regler och rutiner som sen prövas och omprövas i syfte att skapa en optimal lärandemiljö.

Arbetet med att förankra normer och värden behöver vara ständigt närvarande och fokusera på klassrumsnivån. Ett sådant arbete utgår från att värden och kunskaper integreras i undervisningen. Det är viktigt för rektorn att försäkra sig om att lärarna förstår och kan agera utifrån läroplanens "dubbla" uppdrag. På de flesta skolor i denna granskning ska lärare förutom att undervisa eleverna i sina ämnen också fungera som mentor för ett antal elever. För det mesta finns det ett särskilt utrymme i veckoschemat då mentor och elever träffas och många, såväl lärare som rektorer, uppger att det är på denna tid normer och värden ska diskuteras och förankras. Ibland består arbetet av olika värderingsövningar eller program men oftast finns inga riktlinjer för vad som ska behandlas. Rektorer på dessa skolor utgår från att lärarna fullgör uppdraget enligt läroplanen men följer inte upp om, och hur, det realiserar och om arbetet kommer alla elever till del. Även på skolor där det finns en pågående

¹⁷ Ann S Pihlgren, Pedagogiska magasinet 2015:2 sid 48

diskussion för att skapa samsyn kring de värden som ska gälla, och ibland också skriftliga överenskommelser, behöver rektors uppföljning förbättras.

För att eleverna ska få den studiemiljö de har rätt till behöver rektors arbete tydligare inriktas mot enskilda lärares ledarskap och förmåga att i undervisningen omsätta läroplanens och kursplanernas innehåll och intentioner. I de fall eleverna ger uttryck för att de inte har studiero och att andra elever stör dem behöver rektor och lärare tillsammans söka orsakerna till detta i undervisningen. Resultatet av denna granskning ger indikationer om vad i undervisningen som särskilt behöver belysas. Behov som framkommer behöver mötas med adekvata åtgärder på lärarnivå och åtgärdernas effekt behöver följas upp med metoder där eleverna görs delaktiga.

För rektor är det viktigt att påminna sig om, och vara vaksam på, att god ordning inte automatiskt leder till att eleverna lär sig det som är tänkt. Arbetsätt och arbetsformer kan också i sig vara mer eller mindre disciplinerande och mer kommunikativa och praktiska inslag kan väljas bort eftersom det då är svårare att hålla ordning. Istället hålls eleverna sysselsatta med uppgifter som har låg komplexitet och som handlar om att hitta, tillämpa och lära in fakta och begrepp. Sådant arbete lämpar sig att utföras individuellt och kanske är det därför som de lektioner som observerats i denna granskning i så liten utsträckning ger eleverna möjlighet att resonera, diskutera, argumentera tillsammans med sina kamrater och tillsammans med sina lärare. En viktig slutsats blir därför att rektorn behöver utmana och stödja sina lärare i att skapa undervisningssituationer där eleverna får utveckla samtliga de förmågor som anges i läroplanen. Eleverna ska inte bara tränas i att minnas, förstå och tillämpa utan också i att analysera, utvärdera och skapa¹⁸. Ett fåtal av de lektioner som observerats i denna granskning erbjuder eleverna sådana undervisningssituationer.

Avslutningsvis konstateras att det är huvudmannen och rektorn som har det övergripande ansvaret för att undervisningen bedrivs på ett sätt som ger eleverna den studiero de har rätt till. Det innebär att huvudmannen måste se till att nödvändiga förutsättningar finns för rektor att bedriva sitt arbete utifrån kraven i författningarna. Arbetet med att säkerställa studiero behöver ges en framträdande roll i skolans kvalitetsarbete samtidigt som det behöver kopplas till skolans övriga processer. Varje skola är unik och ett förbättringsarbete behöver utgå från lokala förutsättningar och behov. Exempel på hur en skola och rektor kan ta sig an ett förbättringsarbete ges i bilaga 4.

¹⁸ Pihlgren, A.S. (2013) *Det tänkande klassrummet*. Lund: Studentlitteratur

Bilagor

1. Aggregerade resultat i tabellform
2. Bakgrund, syfte och frågeställningar
3. Metod och genomförande
4. Exempel på arbetsgång vid ett förbättringsarbete
5. Exempel på elevenkät för uppföljning av studiero
6. Exempel på observationsschema
7. Lästips
8. Ordlista
9. Uppgift om vilka kommuner och skolor som har granskats

Bilaga 1

Aggregerade resultat i tabellform

Bedömningen av skolans arbete för att säkerställa studiero görs genom en sammanvägning av elevernas upplevelse av studiero och lärarnas förmåga att leda arbetet i klassrummet så att störningar minimeras och fokus riktas mot det som är syftet med undervisningen. Bedömningen utgår från det som observerats i undervisningen och det som beskrivs och uttrycks av elever, lärare och rektor i enkäter och intervjuer. Det innebär att allt insamlat material tas i anspråk för att bedöma den övergripande frågeställningen.

Nedan redovisas sammanställningar av enkätundersökningen inför granskningen och de bedömningar och iakttagelser som inspektörerna gjort vid lektionsobservationerna.

Enkätundersökning

Nedan redovisas resultat av ett urval av de påståenden som elever i årskurs 7 till 9 på de granskade skolorna tagit ställning till i den enkätundersökning som ingått i granskningen. Sammanställningen visar det aggregerade resultatet för de 3 631 elever som besvarat enkäten. Elevenkäten har också sammanställts på skolnivå och bifogats respektive skolas beslut. De enskilda skolorna uppvisar stor spridning vad gäller elevernas upplevelse av de områden som enkätundervisningen belyser.

Enkätundersökningen visar bland annat att ungefär var tredje elev ger uttryck för att de inte har studiero på lektionerna och att ytterligare något fler elever tycker att de får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan.

Enkätresultaten har följts upp genom intervjuer av elever i de klasser vars lektioner har observerats. Av intervjuerna framgår tydligt att studieron varierar beroende på lärarens undervisning och i vad mån lärarna tar ansvar för ordningen i klassrummet.

I enkätundersökningen uppger tre av fyra elever att de får arbeta på olika sätt på lektionerna.

Tabell 1

Elevers upplevelse av studiero i undervisningen

	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet inte
Jag har studiero på lektionerna	14%	49%	24%	8%	5%
På lektionerna stör andra elever ordningen	20%	38%	27%	10%	6%
Eleverna följer de ordningsregler som finns	11%	49%	27%	7%	6%
Mina lärare ser till att ordningsreglerna följs	24%	48%	18%	4%	6%

Tabell 2

Elevernas upplevelse av lärandemiljön i övrigt

	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet inte
Jag förstår vad det är jag ska lära mig	30%	58%	10%	2%	2%
Mina lärare uppmuntrar mig	26%	51%	15%	4%	4%
Jag vågar säga vad jag tycker	40%	39%	14%	4%	3%
Jag får arbeta på olika sätt på lektionerna	25%	50%	17%	3%	5%
Jag får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan	9%	28%	35%	18%	10%

Lektionsobservationer

Nedan redovisas en aggregerad sammanställning av de områden som Skolinspektionen bedömt vid det total 177 lektionsobservationerna. De enskilda lektionerna uppvisar stor spridning vad gäller de områden som bedömts.

Lektionsobservationerna utgör en del i det underlag som ligger till grund för bedömningarna i denna granskning. Observationerna har kompletterats med intervjuer med elever och lärare och med en elevenkät i anslutning till varje observerad lektion.

Av lektionsobservationerna framgår att det de flesta lektioner genomförs i en positiv och respektfull klassrumsmiljö. På ungefär hälften av de observerade lektionerna ses läraren i låg grad aktivt motivera eleverna för uppgifterna och innehållet.

Fyra av tio observerade lektioner erbjuder en låg grad av variation i arbetsätt och arbetsformer. Lika stor andel lektioner bedöms ha bristande struktur. Drygt sex av tio lektioner saknar tydliga lektionsavslut. Vid mer än hälften av de observerade lektionerna kontrollerar läraren i liten utsträckning att eleverna förstått vad de ska göra och lära sig.

Tabell 3

Område: Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö

	I låg grad eller inte alls	I låg grad	I viss grad	I hög grad	Går ej att bedöma
Läraren skapar en positiv atmosfär	2%	18%	45%	33%	2%
Läraren bemöter eleverna med respekt	1%	16%	49%	30%	3%
Läraren har positiva förväntningar på eleverna och stöttar deras självförtroende	6%	37%	37%	18%	2%
Läraren skapar motivation inför olika aktiviteter	10%	41%	33%	14%	3%
Läraren upprätthåller studiero	10%	27%	31%	24%	8%
Total bedömning område	6%	28%	39%	24%	4%

Tabell 4

Område: Individanpassning, variation och utmaningar

	I låg grad eller inte alls	I låg grad	I viss grad	I hög grad	Går ej att bedöma
Läraren anpassar undervisningen till eleverna i gruppen	9%	40%	32%	11%	9%
Läraren anpassar undervisningen till situationen	15%	35%	16%	2%	32%
Läraren ser till att elever med behov av stöd under lektionen får sådant	11%	32%	30%	7%	21%
Läraren varierar undervisningen	12%	30%	33%	16%	10%
Total bedömning område	12%	34%	28%	9%	18%

Tabell 5

Område: Tydlighet i mål, innehåll och struktur

	I låg grad eller inte alls	I låg grad	I viss grad	I hög grad	Går ej att bedöma
Läraren genomför en genomtänkt lektionsstart	9%	32%	40%	16%	3%
Läraren genomför en välstrukturerad lektion	9%	32%	38%	16%	6%
Läraren ger tydliga beskrivningar, förklaringar och sammanfattningar	10%	34%	33%	12%	11%
Läraren kontrollerar att eleverna förstått	10%	44%	29%	11%	6%
Läraren gör ett tydligt sammanfattande lektionsslut	32%	32%	22%	9%	5%
Total bedömning område	14%	35%	33%	13%	6%

Arbetsform

Tabellen nedan visar på hur stor andel av de observerade lektionerna som en viss arbetsform är vanligast förekommande.

På de observerade lektionerna har olika arbetsformer noterats. Individuellt arbete innebär att eleven enskilt arbetar med uppgifter som innebär att läsa, leta fakta, besvara frågor eller skriva. Helgrupp innebär att hela klassen ägnar sin uppmärksamhet åt samma innehåll eller uppgift, som exempelvis en lärarledd genomgång eller klassrumsdialog, att eleverna ser en film, sjunger eller musicerar, genomför en idrottsaktivitet, lyssnar på elever som redovisningar muntligt, eller gör diagnoser eller prov.

Grupp- och pararbete förekommer i liten utsträckning och oftast i ämnen av mer praktisk karaktär såsom exempelvis hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa.

Tabell 6

	Individuellt arbete	Helgrupp, ex genomgång	Grupparbete	Parvis arbete
Arbetsform	41%	39%	12 %	7%

Elevbeteende

Vid lektionsobservationerna har förekomsten av elevbeteenden som kan störa studieron studerats, kategoriserats och rangordnats utifrån vilket beteende som är mest förekommande under lektionen.

Nedan listas de olika kategorierna tillsammans med uppgift om hur ofta de varit det vanligast förekommande (observerade) elevbeteendet.

- Overksam (36 % av lektionerna)
 - Har noterats då eleven inte tar sig an de uppgifter som ges och inte heller söker hjälp av läraren.
- Icke undervisningsrelaterat prat (26 % av lektionerna)
 - Har noterats då eleven för samtal med klasskamrater om annat än lektionsinnehållet.
- Sen ankomst (24 % av lektionerna)
 - Har noterats då eleven inte är i klassrummet på den tid som lektionen enligt schemat ska starta.
- Gör annat t.ex. mobil (9 % av lektionerna)
 - Har noterats då eleven istället för att göra de anvisade uppgifterna sysselsätter sig med sin mobiltelefon, dator eller iPad eller någon annan artefakt.
- Annat, t.ex. rör sig i klassrummet eller följer inte lärarens direktiv (4 % av lektionerna)
 - Har noterats då eleven rör sig runt i klassrummet eller lämnar klassrummet utan att uppgiften eller aktiviteten kräver det, respektive när eleven inte hör sammar lärarens tillsägelse.
- Aggressivt beteende.
 - Har inte observerats.

På mer än en tredjedel av de observerade lektionerna där störande elevbeteenden observerats har "overksam" angetts som det vanligaste störande elevbeteendet. Andelen lektioner där detta är vanligast förekommande varierar från skola till skola och från lektion till lektion.

Andra frekventa störande elevbeteenden är att elever pratar om annat än lektionsinnehållet eller kommer för sent till lektionen. Även här är variationen stor mellan skolorna och lektionerna som observerats.

Mindre frekventa beteenden är att elever rör sig i klassrummet eller lämnar klassrummet utan anledning och att elever ägnar sig åt sin mobil eller dator.

Elever som inte följer lärarens tillsägelser har observerats. Vid sådana situationer har lärare agerat på olika sätt. Några lärare har upprepar sina tillsägelser och pratar individuellt med eleven vilket leder till att eleven gör som läraren vill. Andra lärare säger till igen men följer sen inte upp med ett samtal. I dessa fall fortsätter beteendet och läraren avstår från att ingripa vidare.

Bilaga 2

Bakgrund, syfte och frågeställningar

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹⁹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärarnas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersöks om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Granskningen har sökt svar på frågan om elever får studiero i undervisningen och utgått från följande frågeställningar:

- Genomför läraren undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero?
- Tar rektorn genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen?

¹⁹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

Bilaga 3

Metod och genomförande

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom elevenkäter, observationer av undervisning och genom intervjuer. Två olika elevenkäter har använts i denna granskning. Inför granskningen har samtliga elever i aktuella årskurser i de skolor som ingår i granskningen bedömt hur de upplever undervisningen avseende aspekter kopplade till studiero i undervisningen. Vid varje skola har två klasser följts och observerats under två till fyra lektioner i olika ämnen och för olika lärare. Totalt har 177 lektioner i 17 olika ämnen observerats. En elevenkät har genomförts i direkt anslutning till lektionerna. I denna har alla elever i den aktuella klassen, utifrån ett antal givna påståenden värderat lärarens sätt att genomföra lektionen. Vid lektionsobservationerna har förstahandsinformation inhämtats och områden som relateras till granskningens frågeställningar har bedömts med hjälp av ett observationsschema. Lektionsobservationer fördelar sig på samtliga grundskolans ämnen med undantag av teknik och teckenspråk för hörande.

I samband med lektionsobservationerna har mer än 3 100 elevröster inhämtats. Sammantaget har 352 elever, 272 lärare och 30 rektorer intervjuats.

Granskningen omfattar elever i årskurserna 7 till 9 och har genomförts på 20 skolor med kommunala huvudmän och 10 fristående skolor. Hälften av de granskade skolorna har färre än 100 elever i de för granskningen aktuella årskurserna. Fem av skolorna har färre än 50 elever och fem av skolorna har fler än 200 elever. I urvalet finns en skola med fristående huvudman belägen i Stockholms kommun men för övrigt ingår inga skolor i städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. En majoritet av de granskade skolorna är belägna i mindre tätorter och samhällen. Två tredjedelar av urvalet har baserats på tidigare genomförda skolenkäter och utgörs av skolor som uppvisat låga värden avseende studiero²⁰. Resterande tredjedel av urvalet har slumpats bland alla skolor.

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att på 22 av de granskade skolorna är andelen nyanlända elever lägre än 5 procent och på fem av skolorna i urvalet är andelen nyanlända elever mer än 10 procent. Andelen elever som år 2015 uppnår kunskapskraven i alla ämnen varierar i urvalet mellan som lägst 47 procent och som mest 95 procent. Sex av de granskade skolorna har ett genomsnittligt meritvärde som är lägre än 200 poäng och tio av skolorna har ett meritvärde som är högre än 230 poäng.

²⁰ Skolor som är föremål för regelbunden tillsyn eller annan kvalitetsgranskning samma termin är dock undantagna, i enlighet med riktlinjerna för urval.

Bilaga 4

Exempel på arbetsgång vid ett förbättringsarbete

Ett förbättringsarbete behöver anpassas utifrån lokala förutsättningar och behov. Den arbetsgång som beskrivs nedan ska ses som ett exempel på hur ett sådant arbete kan läggas upp.

Steg 1

Utgå från elevernas upplevelse av undervisningen. Låt exempelvis eleverna besvara en enkel enkät (se exempel på Skolinspektionens enkät i bilaga 5) kopplad till lektioner i olika ämnen och för olika lärare. Sammanställ per ämne/lärare och elevgrupp och leta efter mönster. Vilka problem och behov framträder?

Steg 2

Genomför lektionsobservationer (se exempel på Skolinspektionens observationsschema i bilaga 6) med fokus på de problemområden som elevenkäterna uppvisar. Använd ett observationsschema tillsammans med elevenkäterna för att ringa in problemområden och behov. Intervjua därefter eleverna för en ökad och fördjupad förståelse.

Steg 3

Analysera det insamlade materialet genom att tillsammans med lärarna sortera problem och behov under rubriker som exempelvis:

- Skolans organisation och gruppsammansättning
- Den fysiska miljön och skolans arbete med normer och värden
- Lärares förhållningssätt och ledarskap
- Lärares didaktiska och ämnesmässiga kompetens
- Undervisningens innehåll, arbetsformer och uppgifternas komplexitet
- Elevers utveckling mot målen, ledning, stimulans och stöd

Steg 4

Ta fram en lista med förslag på åtgärder, prioritera och gör en planering över hur åtgärderna ska genomföras och vem som är ansvarig. Se över och säkerställ såväl resurser som kompetens.

Steg 5

Bestäm hur åtgärderna ska följas upp och hur effekten ska mätas.

Bilaga 5

Exempel på elevenkät²¹

Hur väl tycker du att följande påståenden stämmer?

	Min lärare i <i>ämne</i>	Stämmer helt och hållet	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer inte alls	Vet inte
1	... bryr sig om hur det går för mig					
2	... behandlar mig med respekt					
3	... ser till att vi elever behandlar varandra med respekt					
4	... ser till att jag förstår vad det är jag ska lära mig					
5	... ser till att jag förstår vad det är jag ska göra					
6	... ger mig stöd när jag inte förstår					
7	... ger mig utmaningar när jag tycker att jag kan					
8	... låter oss elever komma med synpunkter på vad vi ska arbeta med					
9	... ser till att jag får arbeta på olika sätt under lektionerna					
10	... är tydlig med vilka regler som gäller					
11	... ser till att reglerna följs					
12	... ser till att jag kan koncentrera mig på mitt arbete					

²¹ Enkäten är en omarbetning av den elevenkät som använts i samband med lektionsobservationerna för att följa upp faktorer som antas påverka studiero

Bilaga 6

Exempel på observationsschema²²

Område	Indikator: Läraren ...	Värde	Exempel: Läraren ...
1. Trygg, stödjande och uppmuntrande lärandemiljö	1	... skapar en positiv atmosfär	... talar till eleverna på ett positivt sätt ... visar värme och empati mot alla elever ... skapar ett tillåtande klimat och strävar efter att eleverna ska känna sig trygga ... ser till att eleverna vågar ta risker och göra försök - misstag ses som tillfällen till lärande
	2	... bemöter eleverna med respekt	... lyssnar på vad eleverna har att säga, låter eleverna tala till punkt ... bemöter elevernas åsikter med intresse, allvar och respekt ... uppmuntrar eleverna att lyssna på varandras åsikter med intresse, allvar och respekt
	3	... har positiva förväntningar på eleverna och stöttar deras självförtroende	... ger eleverna talutrymme och uppmuntrar dem att delta i samtal i grupp eller helklass ... ger positiv respons på elevernas inspel och ansträngningar ... uppmuntrar eleverna att göra sitt bästa och att våga sikta högre ... visar positiva förväntningar på elevernas förmåga ... värdesätter och visar respekt för alla elevers arbetsinsatser ... uppmärksammar på ett konstruktivt sätt elever som förefaller passiva eller oengagerade i olika aktiviteter
	4	... skapar motivation inför olika aktiviteter	... bidrar till positiva förväntningar, nyfikenhet, handlingsberedskap hos eleverna ... sätter in uppgifter i ett för eleven angeläget sammanhang ... anknyter till aktuella samhällsfrågor eller livet utanför skolan
	5	... upprätthåller studiero	... ingriper vid nedsättande uttryck mellan elever, negativa kommentarer, suckar, blickar etc. ... ser till att eleverna kan utföra sina arbetsuppgifter utan att störas av kamrater
Sammanfattande värdering (skala 1-4):			

²² Observationsschemat har anpassats till granskningens frågeställningar, se även Skolinspektionen <http://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/Lektionsobservationer>

Område	Indikator: Läraren ...		Värde	Exempel: Läraren ...
2. Individanpassning, variation och utmaningar	6	... anpassar undervisning till eleverna i gruppen		<p>... tar sin utgångspunkt i elevernas erfarenheter och tidigare lärande</p> <p>... låter eleverna arbeta i olika takt med uppgifter</p> <p>... anpassar innehållet, t.ex. ämnesområde, svårighetsnivå, efter elevernas intressen och förutsättningar</p> <p>... anpassar arbetsformer efter elevernas behov och intressen</p> <p>... ger eleverna möjlighet att välja bland uppgifter med olika innehåll inom det aktuella kunskapsområdet</p> <p>... ser till att eleverna får uppgifter som är utmanande utifrån deras förutsättningar</p> <p>... ger eleverna uppgifter "utan tak", dvs. av sådan art att eleverna på olika sätt kan fördjupa sig och aktivt arbeta med dem under hela den avsatta tiden</p>
Sammanfattande värdering (skala 1-4):	7	... anpassar undervisning till situationen		<p>... växlar innehåll och uppgift för enskilda elever som inte kommer igång</p> <p>... bryter pågående innehåll för hela gruppen</p> <p>... ändrar arbetssätt för att öka motivation hos eleverna</p> <p>... ändrar arbetsform för att skapa studiero</p>
	8	... ser till att elever med behov av extra anpassningar och stöd under lektionen får sådant		<p>... ser till att eleverna får hjälp med sitt arbete under lektionen</p> <p>... ger vid behov elever möjlighet att träna och ägna mer tid åt olika moment och aktiviteter</p> <p>... ger eleverna tillgång till de lärvärtyg och hjälpmedel de behöver</p>
	9	... varierar undervisningen		<p>... låter eleverna prova på olika arbetssätt och arbetsformer</p> <p>... låter eleverna få arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra</p> <p>... skapar variation och balans mellan lärarledda genomgångar och elevaktivitet</p> <p>... låter eleverna möta olika typer av medier i undervisningen, t.ex. IT.</p>

Område	Indikator: Läraren ...		Värde	Exempel: Läraren ...
3. Tydlighet i mål, innehåll och struktur	9	... genomför en genomtänkt lektionsstart		... välkomnar eleverna och gör en tydlig och intresseväckande lektionsstart ... anger målen för lektionen ... presenterar aktiviteterna som ska ske under lektionen och syftet med dessa ... sätter in lektionen i ett större sammanhang, gör en koppling till tidigare lektioner eller till andra ämnesområden
	10	... genomför en välstrukturerad lektion		... ger lektionen ett logiskt flöde där uppgifter tydligt hör ihop med inledande genomgångar och kunskapsmål ... skapar överblick och sammanhang ... skapar balans mellan lärarledda genomgångar och elevaktivitet ... ser till att eleverna har tydliga uppgifter och roller i gruppaktiviteter ... ser till att övergången mellan planerade aktiviteter genomförs utan att ordningen störs
	11	... ger tydliga beskrivningar, förklaringar och sammanfattningar		... förklarar hur enskilda moment och uppgifter hör ihop med lektionens övergripande kunskapsmål eller inledande genomgång ... använder ett språk eleverna förstår ... sammanfattar olika moment och gör klart för sig att alla elever förstår ... skapar en balans mellan mer avancerade uttryck och mer vardagsnära språk, mellan abstrakt och konkret ... använder olika hjälpmedel och/eller exempel från vardagslivet för att förtydliga ... bryter vid behov ned övergripande mål i hanterliga delmål
	12	... kontrollerar att eleverna förstått		... ställer utvecklande frågor för att få en bild av elevernas förståelse ... låter någon elev inför hela klassen eller elever gruppvis summera kontentan ... går runt bland eleverna/grupperna för att fånga upp deras förståelse
	13	... gör ett tydligt sammanfattande lektionsslut		... avslutar lektionen på ett planerat sätt ... gör en sammanfattning av lektionsinnehållet ... gör en anknötning till nästa lektion ... anknöter till något annat relevant sammanhang
Sammanfattande värdering (skala 1-4):				

Bilaga 7

Lästips

För en komplett referenslista se granskningens kunskapsöversikt

Granström, Kjell (2012). "Tre aspekter på lärares ledarskap i klassrummet". I Berg Gunnar, Sundh Frank, Wede Christer (red.) (2012) *Lärare som ledare: i och utanför klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.

Hedström, H. (2011). *Relationer, ramar & respekt: så skapar lärare studiero i klassrummet*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Håkansson, Jan och Sundberg, Daniel (2012). *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur & Kultur.

Pihlgren, A.S. (2015). Tydlighet är grunden för effektivt lärande. *Pedagogiska magasinet*. Nr 2, 2015. Hämtad 2015-05-28 via <http://www.lararnasnyheter.se/pedagogiska-magasinet/2015/05/11/tydlighet-ar-grunden-effektivt-larande>

Samuelsson, M. (2014). Så står det till med studieron. *Skolvärlden*. Publicerad elektroniskt den 10 mars 2014. Hämtad 2015-04-08 via: <http://skolvarlden.se/artiklar/sa-star-det-till-med-studieron>

Steinberg, J.M. (2013). *Ledarskap i klassrummet: handbok för arbetsro och effektivt lärande*. (2. uppl.) Stockholm: Gothia.

Wester Maria (2008) "Hålla ordning men inte överordning": Köns- och maktperspektiv på uppförandenormer i svenska klassrumskulturer. Diss. Umeå: Umeå universitet.

Bilaga 8

Ordlista

Aktivt lärarstöd – läraren erbjuder eleverna en strukturerad undervisning och ger dem kontinuerligt stöd och handledning.

Grupparbete – elever ska tillsammans lösa en uppgift.

Individuellt arbete – eleverna arbetar självständigt med givna arbetsuppgifter.

Klassrumssamtal – interaktion mellan lärare och elevgrupp, ett lärarlett samtal där eleverna bjuds in att svara på frågor, bemöta varandras svar, uttrycka åsikter samt komma med synpunkter och förslag.

Kollegialt lärande – när lärare tillsammans med kolleger analyserar och utvärderar sin undervisning i syfte att nå ett bättre resultat hos eleverna.

Lektionsobservationer – informationsinhämtning med stöd av ett observationsschema med i förhand definierade bedömningsområden och allmändidaktiska kvalitetsindikatorer. Används för att få direkt information om vad som faktiskt sker i klassrummet.

Lärandemiljö – plats och situation där eleverna har möjlighet att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Lärares ledarskap – lärares ansvar i förhållande till gällande författningar. Här ingår lärarens ansvar för att planera, genomföra och utvärdera undervisningen, att säkerställa att lärandet sker i trygga och lugna miljöer och att undervisningen anpassas utifrån elevernas förutsättningar, behov och intresse.

Lärlarledd undervisning – läraren berättar, förklarar och visar medan eleverna i huvudsak lyssnar och antecknar.

Studiero – undervisning som är fri från störande inslag som har negativ inverkan på elevernas möjlighet att ägna sig åt lärande. En lärandemiljö där optimala studieförhållanden råder för en viss elevgrupp.

Strukturerad undervisning – undervisning under lärares ledning med tydliga delar och ett logiskt flöde där innehållet ingår i ett större sammanhang och kunskaper i olika former balanseras och integreras.

Bilaga 9

Kommuner och skolor som granskats

Kommun	Skola
Bollnäs	Kilafors skola F-9
Borås	Malmen Montessori
Botkyrka	Botkyrka Friskola F-9
	Tunaskolan
Burlöv	Vårboskolan
Falkenberg	Apelskolan 2
Färgelanda	Valboskolan 7-9
Helsingborg	Dalhemsskolan
Härjedalen	Funäsdalens skola
Karlskrona	Jändelskolan 7-9
	Karlskrona Montessori
Karlstad	Vålbergsskolan 4-9
Katrineholm	Erlaskolan i Katrineholm
Kristianstad	Öllsjöskolan MH
Lerum	Alleskolan Ask
Mjölby	Lagmansskolan Beta
Norrtälje	Montessoriskolan i Norrtälje
Nyköping	Vittra Kungshagen
Sandviken	Prosperitas utbildning
Sjöbo	Emanuelskolan
Skövde	Eriksdalsskolan 483
Sollentuna	Gärdesskolan
Stockholm	Tornadoskolan
Södertälje	Södertälje friskola
Uppsala	Ärentunaskolan
Varberg	Bosgårdsskolan 4-9
Västerås	Entréskolan Västerås
	Irstaskolan
Örnsköldsvik	Alneskolan 5-9
Östersund	Treälvsskolan 1